

Stichting Kinderopvang
Haarlemmermeer

Pedagogisch beleid

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD

1 INLEIDING

- 1.1 Doelstelling van de Stichting Kinderopvang Haarlemmermeer
- 1.2 Algemene uitgangspunten voor het pedagogisch beleid
- 1.3 Samenwerking met onderwijs
- 1.4 Service opvangmogelijkheden
- 1.5 Medewerkers in opleiding

2 VISIE OP ONTWIKKELING EN OPVOEDING

- 2.1 Hoe kijken wij naar kinderen?
- 2.2 Hoe kijken wij naar ontwikkeling?
- 2.3 Hoe kijken wij naar opvoeding?
- 2.4 Hoe werken wij aan de pedagogische doelen?

3 PEDAGOGISCH HANDELEN KINDERDAGVERBLIJVEN

- 3.1 Het bieden van emotionele veiligheid
- 3.2 Het ontwikkelen van persoonlijke competenties
- 3.3 Het ontwikkelen van sociale competenties
- 3.4 De overdracht van normen, waarden en cultuur

4 PEDAGOGISCH HANDELEN PEUTERSPEELZALEN

- 4.1 Het bieden van emotionele veiligheid
- 4.2 Het ontwikkelen van persoonlijke competenties
- 4.3 Het ontwikkelen van sociale competenties
- 4.4 De overdracht van normen, waarden en cultuur

5 PEDAGOGISCH HANDELEN BUITENSCHOOLSE OPVANG

- 5.1 Het bieden van emotionele veiligheid
- 5.2 Het ontwikkelen van persoonlijke competenties
- 5.3 Het ontwikkelen van sociale competenties
- 5.4 De overdracht van normen, waarden en cultuur

BIJLAGEN:

- I FYSIEKE VEILIGHEID, GEZONDHEID EN VOEDING
- II VIEROGENPRINCIPE BIJ OPVANG VAN 0 TOT 4 JAAR
- III KINDEREN EN SEKSUALITEIT

I INLEIDING

1.1 Doelstelling van Stichting Kinderopvang Haarlemmermeer

Het doel van Stichting Kinderopvang Haarlemmermeer (SKH) is het bieden van kinderopvang aan kinderen in de leeftijd van 6 weken totdat ze de basisschool verlaten. Ouders kunnen gebruik maken van de mogelijkheid om de directe zorg voor hun kind tijdelijk over te dragen aan een professionele organisatie. Ons aanbod is dan ook enerzijds afgestemd op de behoefte van de ouders en anderzijds op de leeftijd en behoeften van de kinderen. SKH biedt opvang (i.c. aanvullende opvoeding en verzorging) in drie vormen:

- Hele dagopvang in kinderdagverblijven
- Peuteropvang;
- Buitenschoolse opvang.

Hoewel deze werksoorten heel verschillend zijn, staat in alle drie het *welbevinden* van de kinderen centraal.

1.2 Algemene uitgangspunten voor het pedagogisch beleid

Kinderopvang is een prachtig vak. Onze inspiratie vinden we in de dagelijkse omgang met de kinderen. We bieden liefdevolle aandacht, zorg, spelmogelijkheden en ontwikkelingskansen.

1. Kwaliteit staat bij SKH hoog in het vaandel. We willen bijdragen aan een goede en gezonde ontwikkeling van kinderen in een veilige en gezonde omgeving. De leidinggevende is verantwoordelijk voor de kwaliteit van het pedagogisch beleid en geeft pedagogische ondersteuning aan medewerkers en ouders.
2. De kinderen spelen en verblijven in groepen, onder begeleiding van deskundige medewerkers. Dat betekent dat op onze vestigingen alleen die kinderen worden geplaatst die, eventueel met extra aandacht, in een groep kunnen functioneren. De mogelijkheden van de medewerkers, de accommodatie en de veiligheid van de andere kinderen zijn daarbij richtinggevend.
3. In aanvulling op de thuissituatie en schoolsituatie vormt de kinderopvang een apart "opvoedingsmilieu". De groepsleiding zorgt voor een veilige en vertrouwde sfeer op de groep en voor voldoende uitdaging en stimulans. Er is gerichte aandacht voor de ontwikkeling en het welbevinden van elk kind. Goed contact met de ouders en wederzijds vertrouwen is daarbij essentieel.

1.3 Samenwerking met onderwijs

Een aantal van onze vestigingen maakt deel uit van een Integraal Kind Centrum, Brede School of Community School. In deze vorm werken onderwijs, welzijn en kinderopvang nauw samen om de ontwikkelingskansen van kinderen te vergroten. Door een netwerk van onderwijs, welzijn en zorg rond kind en gezin te maken worden kinderen gestimuleerd actief deel te nemen aan de samenleving. Ook wordt verder o.a. samengewerkt met stichting Meerwaarde, de Openbare Bibliotheek, Sportservice Haarlemmermeer, GGD, politie en Pier K. Gezamenlijk programmeren we activiteiten voor ouders, buurtbewoners en kinderen. Inhoudelijk gezien is het aantrekkelijk om samen te werken, met name met het oog op het bieden van een doorlopende ontwikkeling van kinderen en de overdracht van gegevens daarover. Op deze manier werken we ook wijkgericht en zoeken we aansluiting bij de bewoners in de wijk. Met scholen worden afspraken gemaakt over het gezamenlijk gebruik van binnen- en buitenruimtes. Deze afspraken zijn terug te vinden op de vestigingen.

1.4 Service opvangmogelijkheden

In principe komen kinderen op vaste dagen naar hun vestiging van SKH. Dit komt de stabiliteit van de groepen, het zich veilig voelen van kinderen en daarmee de pedagogische kwaliteit van de opvang ten goede. Bij SKH hebben ouders keuze uit diverse soorten en tijden van kinderopvang. Daarnaast bieden wij extra opvangmogelijkheden aan zoals incidentele opvang volgens de werkinstructie incidentele opvang en ruilen.

Incidentele opvang

Onder incidentele opvang verstaan wij extra opvang buiten de vaste contractdagen om. Een aanvraag voor extra opvang kan worden gedaan via het vastgestelde mailadres.

Incidentele opvang is een extra service, die volledig afhankelijk is van de bezetting van de groep voor de dag dat incidentele opvang wordt aangevraagd

Ruilen en ruiltegoed

Ruilen is incidentele opvang, maar dan zonder extra kosten voor ouders. Het wordt digitaal aangevraagd en toegekend. Ook bij ruilen mag de groep nooit overbezet zijn en mag er geen extra personeel voor worden ingezet.

1.5 Medewerkers in opleiding

SKH is een erkend leerbedrijf en biedt medewerkers in opleiding de gelegenheid om het vak te leren. Wat wij van medewerkers in opleiding verwachten en hoe wij deze medewerkers begeleiden staat in de werkinstructie stagebegeleiding beschreven.

2 VISIE OP ONTWIKKELING EN OPVOEDING

2.1 Hoe kijken wij naar kinderen?

Kinderen worden geboren met potenties en mogelijkheden. Ze zijn de bouwers van zichzelf en willen uitgedaagd worden. We zijn ons bewust van de afhankelijkheid van kinderen, maar willen niet alles voor hen regelen en invullen. In onze visie ligt het accent op kinderen begeleiden en volgen op hun eigen weg. We willen adequaat reageren op wat het kind in een bepaalde fase nodig heeft om zich goed te kunnen ontwikkelen. Deze visie stimuleert kindgericht kijken en werken.

We zien bij kinderen wat hen aanspreekt en wat niet, waar ze aanleg voor hebben, of juist niet.

Het ene kind is op natuurlijke wijze vertrouwd met taal. Het houdt van praten, luisteren en boeken.

Wie kent niet een kind dat een kei is in bouwen en puzzelen?

Een ander kind kleurt en tekent graag en kan zich goed ruimtelijk oriënteren.

Er zijn kinderen die ritmisch en zingend door het leven gaan.

Dan zijn er de handige knutselaars, die vaak ook uitblinken in bewegen.

Op elke groep is wel een kind dat gek is op allerlei beestjes en ook al de verschillen kent.

Er zijn kinderen die al heel jong zeer op hun plaats zijn in een groep en erg houden van gezelschap.

Tot slot zijn er ook de kleine denkertjes, die eerst bij zichzelf te rade gaan, voor ze je vertellen wat ze van iets vinden.

Zo heeft elk kind een unieke combinatie in zich van in aanleg aanwezige talenten. Daarnaast heeft elk kind een eigen karakter en temperament. De beste manier om iets te leren is dan ook per kind verschillend. Spelen en leren gaan gemakkelijk en plezierig als de natuurlijke leerstijl niet belemmerd wordt.

Om kindgericht te (leren) werken is het belangrijk om ons bewust te zijn van onze eigen opvoeding en onze eigen ideeën over kinderen. Deze innerlijke visie werkt (vaak onbewust) richtinggevend in de manier van omgaan met de kinderen. Het bewustwordingsproces wordt gestimuleerd via deskundigheidsbevordering en ondersteuning van de groepsleiding. Zo voorkomen we dat het pedagogisch beleid op papier los staat van de dagelijkse praktijk.

2.2 Hoe kijken wij naar ontwikkeling?

Naast de ontwikkeling van de persoonlijke talenten van de kinderen, bestaan er ook de algemene ontwikkelingsfasen.

Elke ontwikkelingsperiode houdt als het ware een taak voor het kind in. Voorbeelden hiervan zijn leren praten of leren omgaan met conflicten. Het leren beheersen van dergelijke taken is belangrijk voor de latere ontwikkelingsfasen en het welbevinden van het kind. Elk kind ontwikkelt zich in zijn of haar eigen tempo. Duidelijk is dat ontwikkeling en welbevinden niet los van elkaar staan. We volgen, samen met de ouders, beide aspecten. Elk kind krijgt bij de start van de opvang een eigen mentor. Zij voert de gesprekken met de ouders en is het aanspreekpunt en vertrouwenspersoon voor de ouders. Zij zorgt ervoor dat de andere medewerkers op de hoogte zijn van afspraken en ontwikkelingen en zorgt ook voor de overdracht naar de mentor van een volgende groep.

Om de ontwikkelingstaken te leren beheersen en de persoonlijke talenten te ontwikkelen is een liefdevolle en stimulerende omgeving nodig. De opvoeders, zowel ouders als groepsleiding, hebben afhankelijk van de leeftijdsfase en de persoonlijkheid van het kind hun specifieke opvoedingstaken.

2.3 Hoe kijken wij naar opvoeden?

Onze belangrijkste taken ontleen we aan de pedagogische doelen van Marianne Riksen¹. We hebben voor deze doelen gekozen omdat we, naast het bieden van opvang en een speelplek, onze opvoedende taak de belangrijkste vinden.

De aan ons toevertrouwde kinderen willen we het volgende bieden:

1. Emotionele veiligheid

Hiermee bedoelen we: het creëren van een veilige basis, een “thuis” waar kinderen zich kunnen ontspannen en zich veilig voelen.

Het bieden van een gevoel van veiligheid zien we als het belangrijkste opvoedingsdoel. Als een kind zich emotioneel veilig voelt draagt dat in positieve zin bij aan een gevoel van welbevinden. Het vormt bovendien de basis voor de overige opvoedingsdoelen. Als het kind zich veilig voelt dan kan het zich open stellen voor wat er om hem heen gebeurt en is er ruimte voor persoonlijke of sociale ontwikkeling.

Om emotionele veiligheid te kunnen bieden zijn een aantal zaken belangrijk.

Op de eerste plaats is dat: vaste en sensitieve groepsleiding.

Bij vertrouwde gezichten kunnen kinderen zich thuis en op hun gemak voelen. Sensitieve pedagogisch medewerkers herkennen en onderkennen de gevoelens van kinderen en gaan op het juiste moment in op hun initiatieven. De manier waarop de pedagogisch medewerker met een kind omgaat dient een bewuste keuze te zijn, gebaseerd op onze gezamenlijke visie op opvoeding.

Ook de aanwezigheid van bekende leeftijdsgenootjes kan bijdragen aan een gevoel van veiligheid. Zelfs op jonge leeftijd helpt het al een vriendje of vriendinnetje in de buurt te hebben.

Verder kan de inrichting van de omgeving bijdragen aan een gevoel van geborgenheid. Met aandacht voor indeling, kleur, licht en akoestiek is veel te bereiken.

2. Gelegenheid tot het ontwikkelen van persoonlijke competenties

Met persoonlijke competenties bedoelen we persoonskenmerken als veerkracht, zelfstandigheid en onafhankelijkheid, zelfvertrouwen, flexibiliteit en creativiteit.

Competenties waarmee kinderen allerlei typen problemen kunnen oplossen en zich goed kunnen aanpassen aan veranderende omstandigheden. Kinderen ontwikkelen deze vaardigheden door ontdekkingen te doen en door te spelen. Het kind ontdekt nieuwe handelingsmogelijkheden die vervolgens tijdens het spelen worden geoefend, uitgebouwd, gevarieerd en geperfectioneerd.

Wij kunnen dat ontdekken en spelen bevorderen door de ruimte uitnodigend in te richten en te zorgen voor een ruim aanbod aan materialen en activiteiten.

Verder kan de groepsleiding een bijdrage leveren door het spelen uit te lokken en vervolgens goed te begeleiden. Het is essentieel dat kinderen zelf het verloop van het spel kunnen bepalen, maar de groepsleiding kan in het aanbod van materialen en activiteiten wel proberen aan te sluiten bij het ontwikkelingsniveau en de interesse van de kinderen.

Ook bij dit opvoedingsdoel is de aanwezigheid van bekende leeftijdsgenootjes een voorwaarde. Naarmate kinderen elkaar beter kennen, spelen zij meer samen en is hun spel van een hoger niveau.

¹ Riksen-Walraven, J.M.A. *Tijd voor kwaliteit in de kinderopvang*. Amsterdam: Vossiuspers AUP, 2000

3. **Gelegenheid tot het ontwikkelen van sociale competenties**

Met sociale competenties bedoelen we sociale kennis en vaardigheden, als het zich in een ander kunnen verplaatsen, kunnen communiceren, samenwerken, anderen helpen, conflicten hanteren en oplossen, het ontwikkelen van sociale verantwoordelijkheid.

Kinderen ontwikkelen deze vaardigheden in het contact met leeftijdsgenoten, in het deel uitmaken van een groep en in het deelnemen aan groepsgebeurtenissen. Kinderen zijn sociale wezens. Van nature zijn ze geneigd hun aandacht en gedrag te richten op mensen in hun omgeving. Door veel met de kinderen te praten en de kinderen ook met elkaar te leren praten, bevorderen we het vermogen en de bereidheid tot communicatie. Zonder communicatie is er geen basis voor de sociale ontwikkeling. Maar ook de cognitieve ontwikkeling en kennisverwerving zijn afhankelijk van communicatie.

De sturende of bemiddelende rol van de groepsleiding is dan ook erg belangrijk. Zij maken het voor de kinderen mogelijk al op jonge leeftijd positieve ervaringen op te doen met communicatie en scheppen zo de voorwaarden voor het ontwikkelen van sociale competenties.

4. **Eigen maken van waarden en normen, cultuur**

Het overbrengen van waarden en normen is een belangrijk aspect van opvoeden. Waarden geven uitdrukking aan de betekenis die mensen hechten aan bepaald gedrag of aan bepaalde dingen of gebeurtenissen. Het zijn opvattingen die aangeven hoe belangrijk mensen iets vinden. Waarden zijn onmiskenbaar cultuurgebonden; ze veranderen in de loop van de tijd en variëren per samenleving. Normen vertalen de waarden in regels en voorschriften over hoe volwassenen en kinderen zich behoren te gedragen. De waarde is bijvoorbeeld: respect hebben voor elkaar. De norm is dat lijfelijke agressie niet wordt toegestaan. Over een aantal zaken is het mogelijk en gewenst om gezamenlijke afspraken te maken over wat belangrijk is om aan kinderen over te brengen.

Kinderen komen in de kinderopvang in aanraking met meer of andere aspecten van de cultuur dan thuis. In een groep doen zich relatief veel leermomenten voor, bijvoorbeeld bij conflicten tussen kinderen, bij verdriet of pijn, maar ook bij rituelen en feesten.

Het gedrag van de groepsleiding speelt een belangrijke rol bij de morele ontwikkeling van kinderen. Door hun reacties ervaren de kinderen de grenzen van goed of slecht, van anders, van mogen en moeten. Ook imiteren ze het gedrag van de volwassenen. De groepsleiding heeft dus invloed op de ontwikkeling van inlevingsvermogen en wederzijds respect.

2.4 **Hoe werken wij aan de pedagogische doelen?**

Wat kunnen we doen en wat kunnen we gebruiken om bovengenoemde pedagogische doelen te realiseren? Als kinderopvangorganisatie hebben we de beschikking over een reeks middelen om het pedagogisch handelen conform de vastgestelde opvoedingsdoelen, vorm te geven.

Die pedagogische middelen zijn

- de leid(st)er-kind interactie,
- de inrichting van de binnen- en buitenruimte,
- de interactie in een groep,
- het activiteiten aanbod,
- het geboden spel materiaal,
- mentorschap en ouderbetrokkenheid.

Al deze middelen kunnen we op een bewuste manier “inzetten”, om de vier pedagogische doelen in opvoeding en ontwikkeling te ondersteunen.

Afhankelijk van de werksoort (kinderdagverblijf, peuterspeelzaal en buiten- en naschoolse opvang) worden er andere accenten gelegd bij de inzet van de pedagogische middelen. Ook de invulling van de pedagogische opvoedingsdoelen is mede afhankelijk van de werksoort. Vandaar dat in de volgende hoofdstukken het pedagogisch handelen (de uitwerking van de pedagogische doelen) voor elke werksoort afzonderlijk wordt beschreven.

Op iedere vestiging is of wordt het pedagogisch handelen vertaald naar een eigen werkplan. Natuurlijk wordt er naast het werken aan de opvoedingsdoelen, veel zorg besteed aan de fysieke veiligheid, gezondheid en hygiëne. Daarover meer in bijlage I, Fysieke veiligheid, gezondheid en voeding.

3 PEDAGOGISCH HANDELEN KINDERDAGVERBLIJVEN

Op het kinderdagverblijf gaan liefdevolle zorg en aandacht voor de ontwikkeling en het welbevinden van het kind hand in hand. Uitgangspunt is dat ouders met een gerust hart kunnen gaan werken of studeren. Daarnaast heeft het kinderdagverblijf een toegevoegde waarde: kinderen worden niet slechts opgevangen, maar mede opgevoed en begeleid door de groepsleiding. Kinderen in het kinderdagverblijf groeien deels op in een groep, waar ze leren spelen en delen met andere kinderen. Ook het aanbod van materialen en activiteiten is aanvullend op de thuissituatie. Verder is de professionele groepsleiding een vraagbaak en klankbord voor de ouders bij de verzorging en opvoeding van het kind.

Ontwikkelingsproblemen proberen we in een vroeg stadium te signaleren en te bespreken met ouders. Hierbij zoeken we samenwerking met Jeugdgezondheidszorg en Jeugdhulp.

Op alle onze kinderdagverblijven werken we volgens de Piramide methode, een methode met aandacht voor alle ontwikkelingsgebieden maar met de nadruk op de taalontwikkeling. Het stelt ons in staat om (dreigende) achterstanden te helpen voorkomen. De werkwijze is beschreven in de werkinstructie VVE en Piramide.

In dit hoofdstuk wordt het pedagogisch handelen voor de kinderdagverblijven beschreven. Als kapstok daarvoor dienen de vier opvoedingsdoelen die staan beschreven in paragraaf 2.3.

3.1 Het bieden van emotionele veiligheid

Het eerste opvoedingsdoel: het kinderdagverblijf dient een veilige, vertrouwde plek voor kinderen en ouders te zijn. Vanaf de eerste kennismaking tot aan het afscheid van het kinderdagverblijf staan aandacht en respect voorop.

De rondleiding

Belangstellende ouders kunnen een afspraak maken voor een rondleiding in het kinderdagverblijf. De rondleiding wordt verzorgd door het Customer Care Team of de (assistent-)leidinggevende. Ouders kunnen zo de belangrijke eerste indruk opdoen, ze krijgen globale informatie en kunnen vragen stellen.

Het intakegesprek

Als de plaatsing geregeld is maken de ouders een afspraak voor een intakegesprek met de pedagogisch medewerker die de mentor van het kind is. Het doel van dit gesprek is wederzijdse kennismaking, veel informatie uitwisselen en afspraken maken over de wenperiode. De pedagogisch medewerker geeft zowel mondelinge als schriftelijke informatie over de stichting, het kinderdagverblijf, de groep en het pedagogisch handelen. Ook de ouders geven alle belangrijke informatie over hun kind en de omstandigheden thuis, zodat we daar adequaat op in kunnen spelen. Er wordt gewerkt met de intakekaart, die standaardformulieren bevat. Ouders kunnen die thuis invullen en op de eerste wendag weer meenemen. De overige informatie uit de kaart kan thuis bewaard worden.

De wenperiode

Vanaf het moment dat een kind 6 weken oud is kan het al terecht op het kinderdagverblijf. Dat is in het begin natuurlijk wel even wennen: aan de nieuwe situatie, de groep en de groepsleiding. Dit geldt voor zowel het kind als voor de ouders. Een hartelijk welkom en een open communicatie zijn van groot belang bij het opbouwen van vertrouwen. Het afscheid nemen kan voor zowel kinderen als ouders moeilijk zijn. De pedagogisch medewerkers geven hierin ondersteuning en begeleiding.

De eerste wendagen

In de eerste wenperiode, die start voor plaatsing, maken ouders en kind stap voor stap de overgang van thuis naar het kinderdagverblijf. Dit wennen gebeurt in twee dagen. De dagen en tijden worden vastgesteld in overleg tussen de mentor en de ouders. Er dient een opbouw plaats te vinden in uren, afhankelijk van de leeftijd en het dagritme. Tijdens deze wen- uren zullen de pedagogisch medewerkers extra aandacht geven aan het nieuwe kind.

In het intakegesprek wordt de wenperiode met de ouders besproken en beschikbaarheid van ouders of een vertrouwenspersoon gevraagd. In verband met het opbouwen van een vertrouwensband is het van belang dat de ouders zoveel mogelijk zelf brengen en halen.

De periode na de eerste wendagen

Na de twee wendagen gaat het contract in en kan het kind op de plaatsingsdagen tijdens de gewone openingstijden gebracht worden. Ouders dienen er echter rekening mee te houden dat hun kind in deze periode mogelijk nog tijd nodig heeft om helemaal vertrouwd te raken met de nieuwe omgeving. Indien nodig zullen de pedagogisch medewerkers afspraken maken om het wennen over wat langere tijd uit te smeren. Eventueel om deze reden gemiste opvangdagedelen komen in het opvangtegoed en kunnen binnen 3 maanden gebruikt worden. Ieder kind kent zijn eigen wenproces en daarom is het belangrijk om flexibel om te gaan met het wenschema. Voor jonge baby's kunnen de opvangtijden aangepast worden aan het dagritme van het kind. Het opbouwen van wederzijds vertrouwen staat in de hele wenperiode centraal.

Pedagogische basishouding

De communicatie over en weer, de dialoog met de kinderen is ons belangrijkste opvoedingsmiddel. Als medeopvoeders willen we vooral met in plaats van tegen de kinderen praten. In de praktijk betekent dat het volgende:

- Elk kind positieve en persoonlijke aandacht geven
- De gevoelens van het kind herkennen en accepteren en daarop reageren met begrip
- Op rustige, warme toon spreken en het kind daarbij aankijken
- Goed kijken en luisteren naar het kind, daarbij aansluiten en nieuwe ervaringen toevoegen
- Respect tonen voor de eigenheid en inbreng van het kind
- Het goede voorbeeld geven.

Positief leiding geven

Vanuit deze pedagogische basishouding is het mogelijk om positief leiding te geven aan de kinderen. Daarbij gebruiken we:

- Het positieve gedrag van kinderen versterken door het zeggen van leuke dingen, prijzen en belonen
- Instructies en uitleg geven, aandacht voor wat wel mag
- Kinderen, die negatief gedrag dreigen te vertonen, ondersteunen; het gedrag vóór zijn
- Niet (altijd) reageren op negatief gedrag, om het af te zwakken
- Soms even apart zetten.

Huilen en boos zijn

Wij vinden dat kinderen hun verdriet of boosheid mogen uiten. Huilen en driftbuien zijn geen verkeerd gedrag, maar uitingen van heftige emoties. Ook dan zijn de pedagogisch medewerkers er voor de kinderen en helpen hen, m.n. door actief luisteren, hiermee om te gaan. Een speen of knuffel van thuis kan veel troost bieden en wordt het kind op zo'n moment niet onthouden.

Grenzen en structuur

Ook grenzen aan gedrag stellen en voorspelbare regelmaat bieden, geven de kinderen een gevoel van rust en veiligheid. Kinderen weten zo waar ze aan toe zijn. Er zijn niet te veel, maar wel duidelijke regels op de groep. Ook structuur in de ruimte, vaste rituelen en veel uitleg over wat er gebeurt geven houvast.

Overgang naar een andere groep

Bij de overgang van de babygroep naar de peuter- of verticale groep vindt er overleg plaats tussen de mentoren van de betrokken groepen. Door het kindercentrumgericht werken zijn kinderen vaak al vertrouwd met de andere kinderen en groepen. Op elk kinderdagverblijf zijn er afspraken en rituelen rond de overgang naar de andere groep. Deze staan beschreven in het pedagogisch werkplan van de vestiging en de ouders worden hiervan op de hoogte gesteld.

Afscheid van het kinderdagverblijf

Als het kind het kinderdagverblijf verlaat (meestal omdat het vier jaar wordt en dus naar school gaat), wordt er met warmte en aandacht afscheid genomen. Het afscheidsritueel markeert een verandering in het leven van een kind. Ook voor de andere kinderen wordt zo duidelijk dat hun vriendje of vriendinnetje niet meer op het dagverblijf komt.

3.2 Het ontwikkelen van persoonlijke competenties

Het tweede opvoedingsdoel: aandacht voor de persoonlijke vaardigheden als veerkracht, zelfstandigheid, onafhankelijkheid, zelfvertrouwen, flexibiliteit en creativiteit.

Actief leren

0 tot 4 jarigen leren op een zeer actieve manier. Met hun hele lichaam en al hun zintuigen leren ze bewegen, denken, begrijpen en praten. Ze doen dat vooral door te spelen. Spelen is een basisbehoefte en onmisbaar voor de ontwikkeling. Als kinderopvang scheppen we de voorwaarden voor het spelen, we begeleiden de kinderen en genieten met ze mee.

Persoonlijke zorg

Kwaliteit van zorg aan kinderen meet je niet alleen af aan hoeveel een kind gegeten heeft en wanneer het de laatste schone luier heeft gehad. Wij vinden het vooral heel belangrijk *hoe* het kind te eten krijgt en *hoe* de pedagogisch medewerker tijdens het verschoneren omgaat met het kind. De verzorgingsmomenten zijn heel geschikt om rustig en warm contact met een kind te maken en persoonlijke aandacht te geven. Het kind kan zich dan emotioneel weer opladen. Ook buiten de verzorgingsmomenten om worden de kinderen op schoot genomen, krijgen ze een knuffel en persoonlijke aandacht.

De indeling en inrichting van de ruimte

Kinderen hebben letterlijk en figuurlijk ruimte nodig. De inrichting van de groep is gezellig, maar niet te vol en te druk. De inrichting van de groepsruimten draagt eraan bij dat de kinderen kunnen leren en spelen met hun hele lijfje en al hun zintuigen. Voor baby's betekent dat bijvoorbeeld dat ze voldoende tijd liggend in de box of op de grond kunnen doorbrengen om vrije bewegingsontwikkeling mogelijk te maken.

Voor de peuters wordt gewerkt met een indeling in duidelijk herkenbare hoeken, zoals een poppenhoek, een autohoek, een lees en -knuffelhoek en/of een bouwhoek. Dit geeft structuur aan de

ruimte en geeft duidelijke keuzemogelijkheden voor het kind.

De inrichting van de ruimten bevordert de zelfstandigheid van de kinderen. Ze kunnen zo veel mogelijk zelf iets pakken of opruimen. Er is een goede balans tussen veiligheid en uitdaging.

Spel- en ontwikkelingsmateriaal

Afgestemd op de verschillende ontwikkelingsgebieden (lichamelijk, sociaal-emotioneel, verstandelijk, muzikaal, taal, creativiteit, enz.) is er een basispakket speelgoed, dat regelmatig wordt aangevuld en/of vervangen. Het speelgoed voldoet aan de volgende eisen:

- Het is kindvriendelijk en voldoet aan alle veiligheidseisen,
- Het ziet er aantrekkelijk uit en is duurzaam,
- Het stimuleert de ontwikkeling van het kind en prikkelt de fantasie,
- Het roept geen associaties op met oorlog of geweld,
- Het is schoon en compleet.

Daarnaast wordt er vaak met zand en water gespeeld, wat belangrijk is voor de zintuiglijke ontwikkeling. Voor de creatieve ontwikkeling wordt gebruik gemaakt van klei, verf, potloden, krijtjes, papier, karton, schaatjes, en dergelijke.

Muziek op de groep is er ten behoeve van de kinderen, dat betekent dat er met muziekinstrumentjes gespeeld kan worden, dat er regelmatig een cd-tje gedraaid wordt, dat er dagelijks liedjes worden gezongen en dat er regelmatig wordt gedanst. Er zijn boekjes die de kinderen zelf kunnen “lezen” en voorlezen vinden we heel belangrijk voor de taal- en spraakontwikkeling.

Kinderen kunnen zelf hun keuzes maken, wat ze doen en hoe ze het doen.

Activiteiten

Er is een breed activiteiten aanbod, waarbij rekening wordt gehouden met de eigenheid en voorkeuren van elk kind. De kinderen hoeven bijvoorbeeld bij het knutselen niet allemaal precies hetzelfde te maken; het gaat om het plezier en de uitdaging van het knutselen. De kinderen worden als individuen gezien en ook als zodanig benaderd, óók bij groepsactiviteiten. Zo wordt in het ochtendritueel (groepsactiviteit) elk kind afzonderlijk (individu) begroet, en bij het zingen van liedjes (groepsactiviteit) mogen de kinderen om de beurt (individu) een liedje uitkiezen. De groepsleiding nodigt de kinderen ook uit om mee te doen aan spelletjes en activiteiten die ze zelf niet zo snel kiezen. Door aan te moedigen en te prijzen worden kinderen uitgedaagd om nieuwe dingen te oefenen.

Stimuleren van de ontwikkeling

Op alle groepen wordt gewerkt met de methode Piramide, waarmee SKH een brede ontwikkelings- en opbrengstgerichte werkwijze hanteert. Voor de kinderen gaat alles spelenderwijs, de medewerkers zijn echter zeer bewust bezig met de ontwikkeling en het welbevinden van de kinderen. Daarnaast wordt de methode Pientere peuters gehanteerd om kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong gerichte begeleiding te kunnen geven. Verder zijn de kinderdagverblijven gecertificeerd voor het gebruik van ondersteunende gebaren door Babygebaren Nederland. De pedagogisch medewerkers gebruiken babygebaren gedurende de dag bij alle thema's, activiteiten, dagelijks handelen en interacties met kinderen. Ook worden er afbeeldingen van gebaren bij knutselwerkjes of bij een boek geplakt. Nieuwe gebaren worden planmatig geïntroduceerd. Voorwerpen, speelgoed en handelingen worden tevens met foto's en woorden herkenbaar gemaakt. Zo worden kinderen ook visueel gestimuleerd in taal.

Persoonlijke verzorging en zelfredzaamheid

In de periode tussen 0 en 4 jaar ontwikkelen kinderen zich van totaal afhankelijke wezentjes die volledig verzorgd worden tot relatief zelfredzame kleuters. Op het kinderdagverblijf stimuleren we de

kinderen om zelfstandig te eten en te drinken, trainen we zindelijkheid, leren ze handjes wassen en tandjes poetsen, aan- en uitkleden en helpen met opruimen. Van dwang is geen sprake. We sluiten aan bij de mogelijkheden van elk kind afzonderlijk en zorgen ervoor dat elk kind trots op zichzelf leert te zijn.

Communicatie met de ouders

Een goede communicatie met de ouders is essentieel voor de kwaliteit van de opvang. Zonder de informatie van de ouders kunnen we onvoldoende afstemmen op de individuele behoeften van het kind. Bij het brengen en halen is er tijd voor de persoonlijke, dagelijkse, mondelinge overdracht. Verder kan er gebruik gemaakt worden van schriftjes of mappen, niet voor de dagelijkse overdracht, maar om verslag te doen van speciale gebeurtenissen. Overige informatie vanuit de vestiging of het bedrijfsbureau ontvangt de ouder via het ouderportaal. We streven naar een open en respectvolle benadering van beide kanten. Pedagogisch medewerkers dragen zorg voor een heldere overdracht aan hun collega's. De mentor van het kind voert in principe de gesprekken met de ouders en is het eerste aanspreekpunt bij vragen of bijzonderheden.

Ontwikkeling en welbevinden volgen

Door elke dag weer goed op het kind te letten krijgen wij inzicht in hoe het kind zich ontwikkelt en hoe het zich voelt op het dagverblijf. De pedagogisch medewerkers bespreken de ontwikkeling en het welbevinden van elk kind regelmatig in hun teamoverleg. Ze wisselen informatie uit en spreken een eenduidige benadering af. Jaarlijks wordt elk kind door zijn of haar mentor geobserveerd, waarna het formulier over de ontwikkeling en het welbevinden ingevuld wordt. Hiervoor gebruiken de pedagogisch medewerkers de werkinstructie observeren en rapporteren. Aan de hand daarvan wordt door de mentor een gesprek met de ouders gevoerd. Het eerste gesprek is rond de leeftijd van 10 maanden het laatste rond 3 jaar en 10 maanden. De mentor zorgt voor een goede overdracht naar de basisschool en buitenschoolse opvang.

Zorgen en problemen

Vragen, zorgen of problemen worden zo spoedig mogelijk bespreekbaar gemaakt door de mentor van het kind. Zonodig wordt daar de hulp van de leidinggevende of de zorgcoördinator bij ingeroepen. Zij kunnen voorafgaand aan een oudergesprek ook een observatie op de groep doen en de groepsleiding ondersteunen in hun benadering van het kind of de groep. De medewerkers volgen trainingen en krijgen coaching on the job om te kunnen signaleren en te observeren. Als SKH werken we samen met de Jeugdgezondheidszorg en Jeugdhulp volgens de werkinstructies *Kinderen die opvallen* en *Zorgstructuur en werkinstructie zorg*, met als doel een snelle signalering, begeleiding en toeleiding naar hulp bij problemen in opvoeding of ontwikkeling. Samen met de ouders wordt gezocht naar oplossingen en / of vervolgstappen. De plaatsing van kinderen die speciale aandacht of zorg nodig hebben is beschreven in het "Werkinstructie plaatsing kwetsbaar kind". Bij vermoeden van kindermishandeling worden de richtlijnen van de "Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld" gevolgd. Voor de specifieke vragen die kunnen rijzen naar aanleiding van een echtscheiding hebben we de werkinstructie bij echtscheiding opgesteld.

3.3. Het ontwikkelen van sociale competenties

Het derde opvoedingsdoel: aandacht voor sociale vaardigheden en het creëren van een "wij-gevoel". Het wij-gevoel van een groep is het gevoel bij elkaar te horen, het fijn vinden er te komen. Je hoeft niet met iedereen even goede vriendjes te zijn, maar iedereen hoort er op zijn manier bij.

Stamgroepen

Op onze kinderdagverblijven werken we in stamgroepen. We kennen de volgende groepen:

- Babygroep, maximaal 12 kinderen in de leeftijd van 6 weken tot 24 maanden
- Baby-sensigroep, met maximaal 8 kinderen in de leeftijd van 6 weken tot 24 maanden
- Peutergroep, met 16 kinderen van 24 maanden tot 4 jaar
- Verticale groep, maximaal 16 kinderen van 6 weken tot 4 jaar.
- Verti-sensigroep, met maximaal 12 kinderen in de leeftijd van 6 weken tot 4 jaar.

De getalsverhouding tussen gekwalificeerde groepsleiding en aantal kinderen, de zgn. beroepskracht-kind-ratio, voldoet aan de wettelijke normen. Conform de wetgeving is het toegestaan per dag gedurende maximaal 3 uur af te wijken van de b-k-r. Bij SKH doen we dat maximaal 1 uur voor 9.30 u, maximaal 1 uur tussen 12.30 en 15 u en maximaal 1 uur na 16.30. In de pedagogisch werkplannen wordt dit per vestiging vastgelegd. De groepsleiding wordt ondersteund door de leidinggevende, assistent-leidinggevende, de VVE-tutor en er zijn regelmatig stagiaires op het kinderdagverblijf. Het vierogen principe wordt beschreven in de bijlage Vierogen principe bij opvang 0 tot 4 jaar en specifieke afspraken daarover per vestiging worden in het pedagogisch werkplan opgenomen.

Voor kinderen onder een jaar geldt dat we werken met het "twee vaste gezichten-principe". Voor de 0-jarigen is (behoudens ziekte-, vakantie- of buitengewoon verlof) altijd één van deze twee vaste gezichten op de groep aanwezig. Vanzelfsprekend kunnen er daarnaast ook andere pedagogisch medewerkers ingezet worden. Het rooster is voor ouders inzichtelijk op de locatie.

Onze horizontale groepen zijn afgestemd op een bepaalde leeftijdsgroep, de ruimten zijn daarop ingericht. Het contact en plezier met leeftijdsgenootjes staat centraal.

Op de verticale groepen zijn kinderen, ouders en pedagogisch medewerkers voor langere periode bij elkaar betrokken. Broertjes en zusjes kunnen meestal bij elkaar geplaatst worden en de kinderen leren goed omgaan met oudere en jongere kinderen. De inrichting is zodanig dat alle leeftijdsgroepen aan bod komen en ook voor de baby's veilig genoeg is.

De eigen stamgroep vormt de veilige basis voor kinderen, daar kunnen ze zich hechten aan de eigen, vaste pedagogisch medewerkers en aan andere kinderen. Daarnaast biedt elk kinderdagverblijf gezamenlijke activiteiten en nieuwe uitdagingen voor de kinderen die daar aan toe zijn. Kinderen kunnen tijdelijk, met toestemming van de ouders, op twee stamgroepen geplaatst worden. Incidentele opvang voor een extra dag of dagdeel is mogelijk.

Baby- en verti-sensi groep

Onze baby-sensigroep bestaat uit maximaal 8 baby's van 6 weken tot 2 jaar. De verti-sensigroep bestaat uit maximaal 12 kinderen. Afhankelijk van de ontwikkeling van het kind en de wensen van de ouders mogen de kinderen tussen de anderhalf en twee jaar doorstromen naar een verti-sensi of verticale- of peutergroep. De kinderen bepalen zelf hun slaap- en voedingsritme. Langzamerhand gaan de baby's wennen aan het groepsritme en groeien zo toe naar het functioneren op een verticale of peutergroep. Elk kind krijgt de ruimte om zich in zijn/ haar tempo te ontwikkelen en wordt hierin gestimuleerd door sensorisch materiaal en zintuigelijke activiteiten. Er wordt zowel individueel als in kleine groepjes met de kinderen gespeeld. Voorbeelden hiervan zijn bewegen op muziek, bellen blazen, spelen met veertjes, water, verf, scheerschuim en knuffels.

Het kinderdagverblijf als gemeenschap

We werken kindercentrum gericht, d.w.z.: de pedagogisch medewerkers van de verschillende groepen vormen samen een team; ze zijn met z'n allen verantwoordelijk voor het kinderdagverblijf, ze verdelen de taken en ondersteunen elkaar waar nodig. Ze leren ook de kinderen en ouders van de

andere groepen kennen. Elke pedagogisch medewerker heeft haar eigen specifieke inbreng en talenten. Pedagogisch medewerkers plannen volgens de Piramide methode een gevarieerd dag- en weekprogramma en laten daarbij de verschillende ontwikkelingsgebieden aan bod komen.

Voorbeelden van activiteiten die met meerdere groepen gezamenlijk worden ondernomen zijn: knutselochtenden, werken met thema's, het vieren van verjaardagen en andere feesten, activiteiten met de kinderen die 's middags niet meer slapen, bij elkaar op de groep spelen, samen buiten spelen, kringactiviteit voor de 3+ kinderen. Op heel rustige dagen worden er groepen samengevoegd. Vanzelfsprekend zijn er ook bij gezamenlijke activiteiten altijd voldoende gekwalificeerde pedagogisch medewerkers aanwezig.

Natuurlijk wordt er bij gezamenlijke activiteiten rekening gehouden met wat de kinderen willen en aankunnen. Zo kan het voor een kindje in de eenkennigheidfase moeilijker zijn om in een andere groep te spelen dan voor een bijna 4-jarige.

Belangrijk is dat ouders en kinderen weten waar ze aan toe zijn. Kinderen voelen zich het best bij voorspelbare regelmaat en vaste rituelen. Hulpmiddelen in de communicatie zijn een zichtbare dagindeling, een activiteitenbord en dagritme kaarten.

Dagritme voor baby's

De jongste baby's hebben nog helemaal hun eigen ritme. Aan hun behoeften aan eten, slapen, aandacht en spelen wordt zo veel mogelijk tegemoet gekomen, zodat ze zich goed voelen en vertrouwen krijgen in de vreemde omgeving. Regelmaat is belangrijk, dit geeft houvast en herkenning en dus emotionele veiligheid aan de baby. De baby's worden in een rustige sfeer verzorgd. Aan de oudere baby's wordt langzamerhand een dagprogramma aangeboden dat aansluit bij dat van een peutergroep.

Dagritme voor peuters

Geen dag is hetzelfde, maar er zijn wel een aantal vaste onderdelen. Dit zijn herkenningspunten in de dag, die niet op de klok, maar wel in een vaste volgorde plaatsvinden:

- Kinderen worden gebracht en kunnen vrij spelen
- Samen aan tafel, voor yoghurt of fruit
- Plassen of verschoond worden
- Vrij spelen of activiteit
- Samen aan tafel voor de lunch
- Tandenvoetsen, plassen
- Middagdutje, rustige activiteiten voor de opblijvers
- Samen aan tafel voor fruit of yoghurt
- Spelen, activiteiten, kinderen worden weer opgehaald

Elk kinderdagverblijf beschrijft de dagindeling uitgebreider in het eigen pedagogisch werkplan.

Rituelen

Rituelen zijn uitnodigend maar niet dwingend en scheppen een gevoel van saamhorigheid. Elk kinderdagverblijf en elke groep kent zijn eigen rituelen zoals:

- De begroeting 's ochtends en het afscheid nemen van de ouder
- Het welkomstritueel en het doornemen van de dag
- Liedjes zingen voor het eten en drinken
- Een toverkus van de pedagogisch medewerker bij een pijntje
- In de kring
- Samen opruimen, opruimliedje
- Verjaardagsritueel, met muts, liedjes en cadeautje toveren

- Voorlezen voor het slapen gaan

Onze rol in het sociaal ervaren en leren

Aan het sociaal ervaren en leren kunnen we als kinderopvang een belangrijke bijdrage leveren. In het kinderdagverblijf zijn rustige hoeken gecreëerd waar kleine groepjes kinderen ongestoord met elkaar kunnen spelen. Er is ook een (buiten)ruimte die uitdaagt en stimuleert tot rennen, klimmen, fietsen, avontuur en ontdekken. In spel en activiteiten leren kinderen heel veel. Ze imiteren elkaar en de volwassenen. Ze experimenteren met geven en nemen, met delen, met respect, met verantwoordelijkheid voor elkaar en voor de spullen. Pedagogisch medewerkers hebben een belangrijke rol in het begeleiden van het contact tussen de kinderen onderling:

- Ze luisteren en tonen interesse.
- Ze zijn enthousiast en durven mee te doen.
- Ze helpen bij het oplossen van conflicten en het weerbaar maken.
- Ze stimuleren en leren om samen te spelen.
- Als iets niet mag bieden ze een alternatief.
- Ze helpen met samenwerken, op je beurt wachten en rekening houden met de ander.

We willen de kinderen helpen hun plekje in de groep te vinden en ze het gevoel geven er bij te horen. De meeste kinderen komen parttime en maken niet alles mee wat er in de groep gebeurt, maar de pedagogisch medewerkers kunnen er later wel over vertellen of dingen laten zien.

In het kader van de seksuele ontwikkeling worden duidelijke grenzen gerespecteerd en aangeleerd, zoals beschreven in Bijlage III Kinderen en seksualiteit.

De ouders en het wij-gevoel

We vinden het belangrijk dat ouders zich betrokken voelen bij het kinderdagverblijf. Ouders kunnen 's ochtends een kopje koffie of thee drinken en even bijkletsen met andere ouders en kinderen. We zorgen dat ouders goed op de hoogte blijven van het reilen en zeilen op de groep, dagverblijf en van de SKH door middel van brieven, krantjes en nieuwsbrieven.

Over het beleid en de uitvoering daarvan kunnen ouders meedenken en meebeslissen in de oudercommissie. Jaarlijks worden er 1 of 2 ouderavonden georganiseerd, die zowel informatief als gezellig zijn. Ook een opa -en omadag, een gezamenlijk uitstapje, een leid(st)erdag of een zomerfeest behoren tot de mogelijkheden. Groepsactiviteiten en algemene mededelingen worden gemeld op een activiteitenbord of prikboard.

3.4 De overdracht van normen, waarden en cultuur

Het overbrengen van waarden en normen is het vierde opvoedingsdoel.

Verschillen tussen opvoeders

Verschillen in normen, waarden en cultuur zijn een gegeven. Het is goed je daar bewust van te zijn en samen te zoeken naar heldere normen voor de kinderen. Die hebben namelijk behoefte aan duidelijkheid en consequente grenzen. In het werkoverleg van de groepsleiding en in de communicatie met de ouders is hier aandacht voor.

Waarden en normen van het kinderdagverblijf

Belangrijke waarden voor ons zijn respect voor elkaar, jezelf kunnen zijn, saamhorigheid, emoties kunnen uiten, samen oplossingen zoeken, belangstelling voor elkaar, accepteren van verschillen, samen spelen en samen delen. We proberen deze waarden zichtbaar te maken in onze gewoonten, rituelen en regels.

De belangrijkste regels voor de kinderen zijn

- Elkaar geen pijn doen
- Anderen niet storen in hun spel
- Niet afpakken, maar vragen
- Geen spullen stuk maken
- Eenvoudige omgangsvormen (goedemorgen; sorry; mag ik....).

Vieren van feesten

Er wordt ruimschoots aandacht besteed aan de verjaardagen van kinderen en groepsleiding. Verder worden feesten als Pasen, Kerstmis, Sinterklaas en jubilea gevierd.

Het contact met de omgeving

Waar mogelijk zijn er contacten met de omgeving. Te denken valt aan buurtuitstapjes met de bolderkar of met een paar kinderen een boodschap halen in het winkelcentrum. Ook contact met nabij gelegen instellingen voor ouderenzorg ("bij de opa's en oma's op bezoek gaan") of gehandicaptenzorg behoort tot de mogelijkheden. En we nodigen ook wel eens mensen uit die iets leuks of interessants te vertellen hebben. Dit soort uitstapjes en activiteiten bieden de mogelijkheid met andere waarden en gewoonten kennis te maken.

4 PEDAGOGISCH HANDELEN PEUTERSPEELZALEN

De speelzaal is een plek waar kinderen komen om elkaar te ontmoeten en met elkaar te spelen. Jonge kinderen leren en ontwikkelen zich door te spelen, de pedagogisch medewerkers bieden op een gestructureerde manier uitdagende en gevarieerde speelmogelijkheden aan die aansluiten bij de ontwikkeling, belevingswereld en interesses van ieder kind. Hierdoor vergroten zij de ontwikkelingskansen van kinderen

Ontwikkelingsproblemen proberen we in een vroeg stadium te signaleren en te bespreken met ouders. Hierbij zoeken we samenwerking met Jeugdgezondheidszorg en Jeugdhulp.

Op alle peuterspeelzalen werken we volgens de Piramide methode, een methode met aandacht voor alle ontwikkelingsgebieden maar met de nadruk op de taalontwikkeling. Het stelt ons in staat om (dreigende) achterstanden te helpen voorkomen.

In dit hoofdstuk wordt het pedagogisch handelen voor de peuterspeelzalen beschreven. Als kapstok daarvoor dienen de vier opvoedingsdoelen die staan beschreven in paragraaf 2.3.

4.1 Het bieden van emotionele veiligheid

Het eerste opvoedingsdoel: de peuterspeelzaal dient een veilige, vertrouwde plek voor kinderen en ouders te zijn.

De rondleiding

Belangstellende ouders kunnen een afspraak maken voor een rondleiding. De rondleiding wordt verzorgd door het Customer Care Team of de (assistent-)leidinggevende. Ouders kunnen zo de belangrijke eerste indruk opdoen, ze krijgen globale informatie en kunnen vragen stellen.

Het kennismakingsgesprek

Wanneer de datum van het eerste bezoek bekend is stuurt de speelzaal een uitnodigingskaartje naar het kind. De peuter en de ouders worden gevraagd de eerste dag iets later te komen, zodat er rustig kennism gemaakt kan worden met de groepsleiding en de kinderen.

De pedagogisch medewerker die de mentor van het kind is, geeft zowel mondeling als schriftelijk veel informatie. Zo vertelt zij over het verloop van de ochtend/middag, de gewoonten rondom het wennen, de oudercommissie, de manier van informatieverstrekking en natuurlijk het pedagogisch handelen. Ook de ouders geven alle belangrijke informatie over hun kind en de omstandigheden thuis, zodat we daar adequaat op in kunnen spelen. Er wordt gewerkt met de intakekaart, die standaardformulieren bevat. Ouders kunnen die thuis invullen en in de eerste week weer meenemen. De overige informatie uit de kaart kan thuis bewaard worden.

De wenperiode

Nieuwe kinderen en hun ouders moeten vertrouwd raken met de nieuwe situatie, de groep en de groepsleiding. Een hartelijk welkom en een open communicatie zijn van groot belang. Het afscheid van elkaar nemen kan voor zowel kinderen als ouders moeilijk zijn. De pedagogisch medewerkers geven hierin ondersteuning en begeleiding.

In de wenperiode wordt er geen vaste methode of procedure toegepast maar goed gekeken naar de behoefte, het gedrag en de emoties van het kind. Alle inspanningen zijn erop gericht om het kind een gevoel van (emotionele) veiligheid te geven. In de beginperiode is er ook extra aandacht voor de gevoelens van de ouders: zij kunnen telefonisch contact opnemen en na afloop van het dagdeel worden zij geïnformeerd hoe het gegaan is. Soms blijven de ouders een deel van de ochtend erbij

tijdens de wenperiode.

Wanneer een kind nog niet toe lijkt te zijn aan de speelzaal kan er, in samenspraak met de ouders en de mentor, na een beginperiode van een maand, beslist worden nog te wachten met het bezoek aan de speelzaal.

Pedagogische houding

De interactie, de dialoog met de kinderen is ons belangrijkste opvoedingsmiddel. Als medeopvoeders willen we vooral met in plaats van tegen de kinderen praten. In de praktijk betekent dat het volgende:

- Elk kind positieve en persoonlijke aandacht geven.
- De gevoelens van het kind herkennen, benoemen, accepteren en daarop reageren met begrip.
- Op rustige, warme toon spreken en het kind daarbij aankijken.
- Goed kijken en luisteren naar het kind, daarbij aansluiten en nieuwe ervaringen toevoegen.
- Respect tonen voor de eigenheid en inbreng van het kind
- Het goede voorbeeld geven.

Positief leiding geven

Vanuit deze pedagogische basishouding is het mogelijk om positief leiding te geven aan de kinderen. Daarbij gebruiken we:

- Het positieve gedrag van kinderen versterken door het zeggen van leuke dingen, prijzen en belonen.
- Instructies en uitleg geven, aandacht voor wat wel mag.
- Kinderen, die negatief gedrag dreigen te vertonen, ondersteunen; het gedrag vóór zijn.
- Niet reageren op gedrag, om het af te zwakken.
- Soms even apart zetten.

Structuur en grenzen

Het is belangrijk dat er een vast patroon is in de indeling van de ochtend of middag op een speelzaal. Voorspelbare regelmaat geeft kinderen het gevoel dat ze de wereld om hen heen begrijpen en geven daardoor een gevoel van rust en veiligheid. Er is tijd en ruimte voor ontvangst, vrij spelen, eten en drinken, een kringmoment, een creatieve activiteit en afscheid.

Voor de kinderen zijn er niet te veel, maar wel duidelijke, regels. Zij zijn gebaseerd op het samen kunnen spelen en leren delen, op het waarborgen van de veiligheid en op het aanleren van gangbare waarden en normen.

Huilen en boos zijn

De peuter kan tijdens zijn bezoek op de speelzaal moeilijke momenten met verdriet kennen.

Wij vinden dat kinderen hun verdriet en boosheid mogen uiten. Huilen en driftbuien zijn geen verkeerd gedrag maar uitingen van heftige emoties. De pedagogisch medewerkers helpen de kinderen hiermee om te gaan door actief te luisteren en steun en troost te bieden. Eventjes een speen of knuffel kan dan veel troost bieden.

Overigens worden kinderen die niet zonder speen of knuffel kunnen, ondersteund in het afbouwen hiervan, omdat zoiets het spelen of de taalontwikkeling kan belemmeren. Het kan het kind ook juist verdrietig maken als het zoekraakt of stukgaat.

Afscheid nemen van de speelzaal

Als de peuter de speelzaal verlaat wordt dit met warmte en aandacht gevierd, (vaak in combinatie met de vierde verjaardag) en krijgt het een aandenken mee. Het afscheidsritueel markeert een verandering in het leven van een kind. Ook voor de andere kinderen is het daarmee duidelijk dat er

een kindje weggaat.

4.2 Het ontwikkelen van persoonlijke competenties

Het tweede opvoedingsdoel: aandacht voor de persoonlijke vaardigheden als veerkracht, zelfstandigheid, onafhankelijkheid, zelfvertrouwen, flexibiliteit en creativiteit.

Kinderen ontwikkelen zich tussen hun tweede en vierde jaar enorm snel, hun nieuwsgierigheid en leergierigheid lijken onverzadigbaar. Peuters leren met al hun zintuigen en hun hele lichaam. Zo leren ze bewegen, denken, begrijpen en praten. Ze zijn in eerste instantie erg op zichzelf gericht maar ze gaan gaandeweg steeds meer met leeftijdgenootjes samen spelen. Wij kunnen kinderen in hun ontwikkeling helpen door hen op de juiste manier en op het goede moment te stimuleren om de wereld om hen heen te ontdekken.

De indeling en inrichting van de ruimte

Kinderen hebben ruimte nodig om samen te spelen maar ook om ongestoord zelf met iets bezig te zijn.

De ruimte en de inrichting van de speelzaal zijn erop gericht het eigen initiatief en de zelfstandigheid van kinderen te bevorderen. Het meeste speelgoed zit in lage, open kasten waar de kinderen zelf bij kunnen. Ook kranen en sanitair zijn op peuterhoogte en er zijn lage kapstokjes.

Door herkenbare speelhoeken te maken, wordt er structuur gecreëerd en ontstaan er keuzemogelijkheden.

Spel- en ontwikkelingsmateriaal

Spelen is een basisbehoefte van kinderen, door te spelen leren ze en ontwikkelen zij zich. Het vrij kunnen spelen neemt in de peuterspeelzaal een belangrijke plaats in op het programma. Er is een basispakket speelgoed dat aansluit bij het ontwikkelingsniveau en de belevingswereld van peuters. Het speelgoed voldoet aan de volgende eisen:

- Het is kindvriendelijk en voldoet aan alle veiligheidseisen.
- Het ziet er aantrekkelijk uit en is duurzaam.
- Het is geschikt om met meerdere kinderen tegelijk mee te spelen.
- Het stimuleert de ontwikkeling van het kind en prikkelt de fantasie.
- Het is niet gewelddadig.
- Het is schoon en compleet.

Activiteiten

We bieden gevarieerde activiteiten aan waardoor de nieuwsgierigheid en de fantasie van kinderen geprikkeld wordt en kinderen gestimuleerd worden nieuwe ontdekkingen te doen. Hierbij zorgt de groepsleiding ervoor dat alle ontwikkelingsgebieden (sociaal- emotionele, motorische, taal, denk en creatieve ontwikkeling) aan bod komen. Kinderen worden uitgedaagd en gestimuleerd om aan deze activiteiten mee te doen maar ze worden nooit gedwongen. De activiteiten sluiten aan bij de leeftijd, behoeften, interesse en belevingswereld van ieder kind. Ook spelen de seizoenen, feesten en allerlei thema's een belangrijke rol.

Bij creatieve activiteiten ligt de nadruk op het plezier en de uitdaging die kinderen hierin kunnen vinden, het resultaat is van minder belang. Door kinderen aan te moedigen en complimentjes te geven wordt hun zelfvertrouwen versterkt.

In de peuterleeftijd maken de kinderen vooral op het gebied van taal een enorme ontwikkeling door. Daar proberen we de kinderen bij te helpen door consequent begrippen, emoties en ervaringen te

benoemen maar ook door veel met de kinderen te zingen en boekjes te lezen.

Stimuleren van de ontwikkeling

Op alle groepen wordt gewerkt met de methode Piramide, waarmee SKH een brede ontwikkelings- en opbrengstgerichte werkwijze hanteert. Voor de kinderen gaat alles spelenderwijs, de medewerkers zijn echter zeer bewust bezig met de ontwikkeling en het welbevinden van de kinderen. Daarnaast wordt de methode Pientere peuters gehanteerd om kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong gerichte begeleiding te kunnen geven.

Persoonlijke zorg en zelfredzaamheid

Zoals gezegd, zijn peuters in eerste instantie nog erg gericht op zichzelf. Door goed naar het kind te kijken, te luisteren en met hem/haar te praten krijgt de pedagogisch medewerker inzicht in de mogelijkheden en de behoeften van dat kind.

We stimuleren de kinderen om de dingen die zij zelf kunnen, bijvoorbeeld eten en drinken, opruimen en de toiletgang, ook inderdaad zelf te doen. En we dagen ze uit om nieuwe dingen uit te proberen. Als iets (nog) niet lukt, kunnen ze uiteraard rekenen op onze hulp.

Communicatie met de ouders

Een goede communicatie met de ouders is essentieel voor de kwaliteit van de opvang. Zonder de informatie van ouders kunnen we onvoldoende afstemmen op de individuele behoeften van het kind. Bij het brengen en halen is er gelegenheid om informatie over het kind uit te wisselen, verwachtingen naar elkaar uit te spreken en behoeften kenbaar te maken. We streven naar een open en respectvolle benadering van beide kanten. De mentor van het kind voert in principe de gesprekken met de ouders en is het eerste aanspreekpunt bij vragen of bijzonderheden.

Overige informatie vanuit de vestiging of het bedrijfsbureau ontvangt de ouder via het ouderportaal.

Ontwikkeling en welbevinden

Wij willen kinderen optimale ontwikkelingskansen bieden. Door goed op elk kind te letten krijgen we inzicht in hoe het kind zich ontwikkelt en hoe het zich voelt op de groep. We krijgen inzicht in wat het aankan en kunnen hierop inspelen. Hiervoor gebruiken de pedagogisch medewerkers de werkinstructie observeren en rapporteren. Jaarlijks vult de mentor voor zijn of haar kinderen de Peuterestafette in, die aan de ouders wordt gegeven en zo nodig besproken. De mentor zorgt voor een goed overdracht naar de basisschool en buitenschoolse opvang.

Zorgen en problemen.

Het kan voorkomen dat groepsleiding zich zorgen maakt over een kind. Bijvoorbeeld als het kind zich niet goed op zijn gemak lijkt te voelen, zich anders gedraagt dan gebruikelijk of zich niet naar verwachting ontwikkelt.

Vragen, zorgen of problemen worden zo spoedig mogelijk bespreekbaar gemaakt door de mentor van het kind. Zo nodig wordt daar de hulp van de leidinggevende of de zorgcoördinator bij ingeroepen. Zij kunnen voorafgaand aan een oudergesprek ook een observatie op de groep doen en de groepsleiding ondersteunen in hun benadering van het kind of de groep. De medewerkers volgen trainingen en krijgen coaching on the job om te kunnen signaleren en te observeren. Als SKH werken we samen met de Jeugdgezondheidszorg en Jeugdhulp volgens de werkinstructies *Kinderen die opvallen* en *werkinstructie zorg*, met als doel een snelle signalering, begeleiding en toeleiding naar hulp bij problemen in opvoeding of ontwikkeling. Samen met de ouders wordt gezocht naar oplossingen en / of vervolgstappen. De plaatsing van kinderen die speciale aandacht of zorg nodig hebben is beschreven in het "Werkinstructie plaatsing kwetsbaar kind".

Bij vermoeden van kindermishandeling worden de richtlijnen van de “Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld” gevolgd. Voor de specifieke vragen die kunnen rijzen naar aanleiding van een echtscheiding hebben we de werkinstructie bij echtscheiding opgesteld.

4.3 Het ontwikkelen van sociale competenties

*Het derde opvoedingsdoel: aandacht voor sociale vaardigheden en het creëren van een “wij-gevoel”.
Het wij-gevoel van een groep is het gevoel bij elkaar te horen, het fijn vinden er te komen.*

De groepen

De peuterspeelzaal is bij uitstek geschikt om kinderen aan elkaar en aan andere volwassenen te laten wennen. De kinderen die de speelzaal bezoeken doen dat op vaste dagdelen zodat zij op die dagen steeds dezelfde kinderen ontmoeten en zij minimaal twee vaste pedagogisch medewerkers hebben.

De maximale groeps grootte is 16 kinderen van 2 tot 4 jaar per dag, met twee gediplomeerde pedagogisch medewerkers, met een PW3 of gelijkwaardige opleiding. Op VVE peuterspeelzalen hebben de medewerkers een aanvullende scholing op het gebied van voorschoolse educatie.

Er bestaat een vaste pool van invallers die de vaste groepsleiding kan vervangen bij ziekte of verlof. De groepsleiding wordt (pedagogisch) ondersteund door de leidinggevende, assistent-leidinggevende en de VVE-tutor. Wij willen ook stagiaires en leerlingen de kans geven ervaring op te doen in de peuterspeelzalen. In ons stagebeleid hebben wij vastgelegd wanneer leerlingen boventallig en wanneer zij zelfstandig op de groep mogen werken.

De eigen stamgroep vormt de veilige basis voor kinderen, daar kunnen ze zich hechten aan de eigen, vaste pedagogisch medewerkers en aan andere kinderen. Daarnaast bieden peuterspeelzalen met meerder groepen gezamenlijke activiteiten en nieuwe uitdagingen voor de kinderen die daar aan toe zijn. Kinderen kunnen tijdelijk, met toestemming van de ouders, op twee stamgroepen geplaatst worden. Incidentele opvang voor een extra dagdeel is mogelijk, zie de bijlage Incidentele opvang.

Het kindercentrum als gemeenschap

We werken kindercentrum gericht, d.w.z.: de pedagogisch medewerkers van de verschillende groepen vormen samen een team; ze zijn met elkaar verantwoordelijk voor de peuterspeelzaal, ze verdelen de taken en ondersteunen elkaar waar nodig. Ze leren ook de kinderen en ouders van de andere groepen kennen. Elke pedagogisch medewerker heeft haar eigen specifieke inbreng en talenten. Pedagogisch medewerkers plannen een gevarieerd dag- en weekprogramma volgens de Piramide methode en laten daarbij de verschillende ontwikkelingsgebieden aan bod komen.

Voorbeelden van activiteiten die met meerdere groepen gezamenlijk worden ondernomen zijn: knutselochtenden, werken met thema's, het vieren van verjaardagen en andere feesten, bij elkaar op de groep spelen, samen buiten spelen of een uitdagende activiteit voor kinderen die al bijna naar de basisschool gaan. Op heel rustige dagen worden er groepen samengevoegd. Vanzelfsprekend zijn er ook bij gezamenlijke activiteiten altijd voldoende gekwalificeerde pedagogisch medewerkers aanwezig. Regelmatig maakt de peuterspeelzaal onderdeel uit van een breder kindercentrum, dan kunnen bovengenoemde activiteiten ook samen met het kinderdagverblijf ondernomen worden.

Bij gezamenlijke activiteiten wordt er rekening gehouden met wat de kinderen willen en aankunnen. Zo kan het voor een kindje van net 2 jaar moeilijker zijn om samen te spelen dan voor een bijna 4-jarige. Belangrijk is dat ouders en kinderen weten waar ze aan toe zijn. Kinderen voelen zich het best bij voorspelbare regelmaat en vaste rituelen. Hulpmiddelen in de communicatie zijn een zichtbare dagindeling, een activiteitenbord en dagritme kaarten.

Dagritme en rituelen

Als de kinderen binnenkomen, worden zij persoonlijk verwelkomd door de pedagogisch medewerker. Tijdens het kringritueel worden de namen van de kinderen genoemd. Zo leren de groepsgenootjes elkaars naam (her)kennen. De ochtend of middag heeft een vaste indeling. De verschillende programmaonderdelen worden door rituelen gemarkeerd. Zo'n vast patroon van gebeurtenissen geeft een veilig gevoel en bevordert het tijdsbesef van de kinderen.

Natuurlijk gaan we wel flexibel om met de indeling van het dagdeel. Omstandigheden als een feest, het weer of de stemming van de groep kunnen ertoe leiden dat we iets anders gaan doen dan gepland.

Aan het einde van de ochtend of middag neemt de pedagogisch medewerker van ieder kind persoonlijk afscheid. Met de ouder wordt vaak een persoonlijk gesprekje gevoerd over de gebeurtenissen van die ochtend/middag.

De ruimte

In de speelzaal zijn rustige hoekjes gecreëerd waar kleine groepjes kinderen ongestoord met elkaar kunnen spelen. En er is spelmateriaal aanwezig dat uitnodigt tot samen spelen. Er is ook een (buiten)ruimte die uitdaagt en stimuleert tot rennen, klimmen, fietsen, avontuur en ontdekken.

Onze rol in het sociaal ervaren en leren.

Het contact tussen kinderen wordt gestimuleerd door allerlei groepsactiviteiten, zoals b.v. kring gesprekjes, voorstellen van nieuwe kinderen, bekertjes uitdelen, samen opruimen en natuurlijk samen spelen. Pedagogisch medewerkers hebben een belangrijke rol in het begeleiden van het contact tussen de kinderen onderling:

- Ze luisteren en tonen interesse.
- Ze zijn enthousiast en durven mee te doen.
- Ze helpen bij het oplossen van conflicten en het weerbaar maken.
- Ze stimuleren en leren om samen te spelen.
- Als iets niet mag bieden ze een alternatief.
- Ze helpen met samenwerken, op je beurt wachten en rekening houden met de ander.

In het kader van de seksuele ontwikkeling worden duidelijke grenzen gerespecteerd en aangeleerd, zoals beschreven in Bijlage III Kinderen en seksualiteit.

Contacten met ouders

We vinden het belangrijk dat ouders zich betrokken voelen. Informatie-uitwisseling is daarbij cruciaal. Algemene informatie wordt met de ouders gedeeld in de informatiebrief van de vestiging en /of via het mededelingenbord. Vanuit het centraal kantoor wordt 3 maal per jaar een nieuwsbrief voor alle ouders van de SKH gemaakt.

Over het beleid en de uitvoering daarvan kunnen ouders meedenken in de oudercommissie. Minimaal één maal per jaar wordt er voor de ouders een ouderavond georganiseerd rond een bepaald thema.

4.4 De overdracht van normen, waarden en cultuur

Het overbrengen van waarden en normen is het vierde opvoedingsdoel

We zijn ons ervan bewust dat er (culturele) verschillen zijn in de wijze waarop kinderen worden opgevoed. Het is belangrijk om met respect voor elkaar te komen tot heldere en duidelijke afspraken, die we consequent (maar niet te streng) naleven. We geven zelf het goede voorbeeld.

Waarden en normen van de peuterspeelzaal

Belangrijke waarden voor de SKH zijn: respect voor elkaar, het accepteren van verschillen, samen spelen en samen delen, elkaar helpen en naar elkaar luisteren, jezelf kunnen zijn en je emoties kunnen uiten. Rituelen, regels en gewoontes worden hieruit afgeleid.

De belangrijkste regels zijn:

- Elkaar geen pijn doen.
- Vragen wat je wilt hebben en niet afpakken.
- Geen spullen stuk maken.
- Beleefd zijn.
- Naar elkaar luisteren.

Vieren van feesten.

De verjaardagen van de kinderen worden uitgebreid gevierd, daarbij wordt wel goed gekeken naar wat het kind zelf wil. Speelzalen hebben elk hun eigen ritueel bij het vieren van een verjaardag. De ouders worden er zoveel mogelijk bij betrokken. Aan het eind van het verjaardagsritueel mag de jarige natuurlijk trakteren. Ook wordt er ruimschoots aandacht besteed aan de jaarlijks terugkerende feesten, een lustrum en het einde van het speeljaar.

5. PEDAGOGISCH HANDELEN BUITENSCHOOLSE OPVANG

De buitenschoolse opvang (bso) is een vertrouwde plaats waar kinderen van 4 tot en met 12 jaar na school en tijdens de schoolvakanties worden opgevangen. Wij bieden de kinderen in hun vrije tijd pedagogisch verantwoorde opvang waarbij aandacht wordt besteed aan zowel het groepsproces als aan de individuele ontwikkeling van elk kind.

Kinderen die op de basisschool zitten, brengen daar heel wat tijd door. Maar als de school uitgaat, gaat de vrije tijd in. Dus mag de opvang na schooltijd in onze visie geen verlengstuk van de schooldag zijn. Wij vangen de kinderen op in een huiselijke, vertrouwde en veilige omgeving, waar zij hun vrije tijd op een plezierige manier kunnen doorbrengen. De kinderen zijn vrij om te kiezen wat zij willen doen: alleen of samen, meedoen aan een activiteit of zelf iets uitzoeken om binnen of buiten te doen.

In dit hoofdstuk wordt het pedagogisch handelen voor de buitenschoolse opvang beschreven. Als kapstok daarvoor dienen de vier opvoedingsdoelen die staan beschreven in paragraaf 2.3.

5.1 Het bieden van emotionele veiligheid

Het eerste opvoedingsdoel: het creëren van een veilige basis, een “thuis” waar kinderen zich kunnen ontspannen en zich veilig voelen.

Het intakegesprek

Tijdens het gesprek maken de ouders kennis met de pedagogisch medewerker die de mentor van het kind is en krijgen ze informatie over SKH en de dagelijkse gang van zaken op de vestiging. Samen met de groepsleiding worden de formulieren uit de intakemap ingevuld. Tijdens het intakegesprek worden ook afspraken gemaakt over het wennen van het kind aan de opvang. Het gesprek wordt afgesloten met een rondleiding door de vestiging.

De wenperiode

In de maand dat het kind vier wordt kan het naar de buitenschoolse opvang. Voor de meeste kinderen zal het voor het eerst zijn dat zij én naar de basisschool én naar de bso gaan. Het is dan ook niet voor niets dat er zorgvuldige afspraken worden gemaakt over de eerste periode waarin het kind nog moet wennen aan de nieuwe situatie. De meeste kinderen kunnen het wel aan om meteen een dagdeel te komen, andere kinderen hebben meer tijd nodig. Met de ouders wordt tijdens het intakegesprek dan ook afgesproken dat zij in de eerste periode na de plaatsing “stand-by” zijn. Dit betekent dat wij de ouders kunnen bellen en zij zo nodig hun kind eerder komen ophalen. Natuurlijk zal de groepsleiding zich flexibel opstellen maar de emotionele veiligheid, het welbevinden van het kind, wordt altijd als uitgangspunt genomen.

Pedagogische basishouding

De interactie tussen kinderen en pedagogisch medewerkers is ons belangrijkste opvoedingsmiddel. Als medeopvoeders willen we vooral met, in plaats van tegen de kinderen praten. In de praktijk betekent dat het volgende:

- Elk kind positieve en persoonlijke aandacht geven
- De gevoelens van het kind herkennen en erkennen en daarop reageren met begrip
- Op rustige, warme toon spreken en het kind daarbij aankijken
- Goed kijken en luisteren naar het kind, daarbij aansluiten en nieuwe ervaringen toevoegen
- Respect tonen voor de eigenheid en inbreng van het kind
- Het goede voorbeeld geven

Positief leiding geven

Vanuit deze pedagogische basishouding is het mogelijk om positief leiding te geven aan de kinderen. Daarbij gebruiken we:

- Leuke dingen zeggen, prijzen en belonen, om het positieve gedrag van kinderen te versterken
- Instructies en uitleg geven, aandacht voor wat wel mag
- Kinderen die negatief gedrag dreigen te vertonen, ondersteunen om zodoende het gedrag voor te zijn
- Niet reageren op het gedrag om het daarmee af te zwakken
- Soms apart zetten

Grenzen en structuur

Ook grenzen stellen en structuur bieden, geven de kinderen een gevoel van veiligheid en rust. Voor de kinderen is het prettig te weten waar zij aan toe zijn. Groepsregels komen in overleg met de kinderen tot stand. Uitgangspunten daarbij zijn o.a.: anderen of jezelf geen pijn doen, anderen niet storen en geen spullen stuk maken.

Afscheid van de bso

Als een kind, na langere of kortere tijd de bso verlaat, wordt er met warmte en aandacht afscheid genomen van het kind. Het afscheidsritueel markeert een verandering in het leven van een kind. Ook voor de andere kinderen wordt daarmee duidelijk dat hun vriendje of vriendinnetje niet meer op de bso terugkomt.

5.2 Het ontwikkelen van persoonlijke competenties

Het tweede opvoedingsdoel: aandacht voor de persoonlijke vaardigheden als veerkracht, zelfstandigheid, onafhankelijkheid, zelfvertrouwen, flexibiliteit en creativiteit.

De ruimte

Ruimte heeft invloed op het gedrag van de kinderen. De ruimte kan uitdagen tot spelen en het oefenen van vaardigheden of juist verveling oproepen. Een goede ruimte moet uitnodigen tot samenspelen en communicatie tussen kinderen maar ook mogelijkheden bieden om je terug te trekken. De ruimtes die de meeste bso vestigingen tot hun beschikking hebben zijn afgestemd op zowel de regels die daarvoor gelden als op de behoeften van de kinderen. De ruimtes zijn zo ingericht dat ieder kind kan gebruiken wat hij/zij nodig heeft. In de meeste groepen is er voor de kinderen de mogelijkheid zich terug te trekken met een boekje, rustig een spelletje te doen met iemand anders of even alleen op de computer te spelen.

Spel

Spelen is voor kinderen een basisbehoefte en vormt een belangrijke schakel in het groot worden. Op de bso is er een basispakket speelgoed aanwezig.

Met de aanschaf van het speelgoed en spelmateriaal wordt rekening gehouden met de ontwikkelingsfase van de kinderen, de individuele voorkeuren en de verschillen tussen de behoeften van jongens en meisjes. De kinderen worden nauw betrokken bij de aanschaf van speelgoed en spelmateriaal. De uiteindelijke beslissing van wat er gekocht wordt neemt de groepsleiding.

Activiteiten

Net als volwassenen hebben ook kinderen er behoefte aan hun tijd op hun eigen manier door te brengen. Ze moeten de gelegenheid krijgen om bij te komen van een schooldag en te spelen zonder gestoord te worden. De groepsleiding probeert zoveel mogelijk in te spelen op de behoeften van de kinderen. Er worden mogelijkheden geboden voor gezamenlijke activiteiten en de kinderen worden ook gestimuleerd om zelf met ideeën te komen. De gezamenlijke activiteiten kunnen variëren van een speurtocht in de buurt tot het samen koekjes bakken. De kinderen zijn niet verplicht om aan een activiteit mee te doen, behalve als dit zou betekenen dat een activiteit daardoor niet plaats kan vinden.

De groep en het kind

De bso biedt opvang in een groep. In sommige vestigingen wordt er gewerkt met leeftijdsgroepen en in andere vestigingen wordt er gewerkt in verticale groepen. Dagelijks zijn er kinderen aanwezig die met elkaar een leuke tijd zullen hebben.

Voor ieder kind is er tijd en ruimte voor individuele aandacht. Dit begint al op het moment dat het kind van school wordt opgehaald: er is aandacht voor hoe het gegaan is op school, aandacht voor het knutselwerk dat het kind gemaakt heeft, aandacht voor het verhaal waar een kind mee komt etc. Ook voor de kinderen die zelfstandig vanuit school naar de bso komen is die aandacht er. Samen met een kind een spelletje doen, samen een probleem oplossen, luisteren naar een probleem van een kind, er zijn veel momenten waarop de individuele aandacht er is. Ook bij de activiteiten is dit terug te zien: een playbackshow waar het kind kan schitteren, een fotocollage over het gezin waar het kind uitkomt etc. Zo worden de kwaliteiten waarover ieder kind beschikt ingezet en benadrukt.

Zelfstandigheid en zelfredzaamheid

In de bso is dit een heel belangrijk opvoedingsdoel. Alle kinderen moeten uiteindelijk op eigen benen kunnen staan. Om kinderen te laten opgroeien tot zelfstandige mensen, is het goed om hen te stimuleren op hun eigen houtje dingen te ondernemen. Om situaties te creëren, waarin ze zonder tussenkomst van volwassenen met zelf gekozen zaken bezig kunnen zijn. Zo worden zij uitgenodigd om verantwoordelijkheid te nemen voor de uitdagingen die zij zijn aangegaan.

Zelfstandigheid

In de bso worden de kinderen aangemoedigd om zelfstandig dingen te ondernemen, de groepsleiding is in de buurt om een oogje in het zeil te houden en waar nodig een steuntje in de rug te geven. Om te kunnen oefenen in gewone dagelijkse situaties, worden de kinderen betrokken bij de activiteiten van de groep. Ze leren meebeslissen over zaken die hen aangaan: het aanschaffen van speelgoed, activiteitenplanning, inrichting van de groep, groepsregels etc. Ze worden medeverantwoordelijk voor de taken en werkzaamheden die moeten gebeuren: speelgoed opruimen, tafel afruimen, anderen helpen, op tijd terug zijn van buiten spelen etc. Zo kunnen kinderen op natuurlijke wijze hun eigen mogelijkheden en beperkingen ontdekken.

Bij zelfstandigheid hoort ook het alleen naar school gaan en weer terugkomen naar de opvang, het zonder toezicht buiten spelen en/of het zelfstandig naar huis gaan. Hierbij gaan wij er vanuit dat het kind deze verantwoordelijkheid aan kan en zich aan de afspraken kan houden. De ouders moeten hiervoor hun schriftelijke goedkeuring geven. Wanneer een kind zich bij herhaling niet aan de afspraken houdt kan de afspraak worden ingetrokken.

Bij zelfstandigheid hoort verder je verantwoordelijk voelen voor de groepsruimte, de spullen waarmee gespeeld wordt, de kinderen in de groep en jezelf. Samen met de kinderen proberen we veel aandacht te besteden aan dit sociale aspect. Tijdens o.a. de maaltijden en de activiteiten leren

kinderen veel: op elkaar wachten, delen, zelf dingen vertellen, anderen helpen, hulp vragen et cetera.

Zelfredzaamheid

Jezelf kunnen redden en daarop kunnen vertrouwen is een groot goed. In de bso proberen we zoveel mogelijk verantwoording bij de kinderen zelf te laten. Dit betekent dat de groepsleiding niet altijd direct zal ingrijpen bij conflicten tussen kinderen. Het is belangrijk dat kinderen leren hun eigen kracht en oplossingsvermogen in te zetten, dat draagt bij aan een goed zelfbeeld. Wanneer er situaties zijn waar een kind niet uitkomt dan zal de groepsleiding altijd hulp bieden en ingaan op de hulpvraag. In dit kader wordt natuurlijk ook rekening gehouden met de leeftijd en het karakter van het kind, jongere kinderen zullen andere begeleiding nodig hebben dan de oudere kinderen. Kortom: per kind en per situatie zal bekeken worden wat het kind nodig heeft.

Communicatie met de ouders

Ouders en pedagogisch medewerkers delen soms jarenlang de opvoeding van het kind. Ze zijn partners, ook al hebben de ouders de eindverantwoordelijkheid.

De meeste ouders treffen wij als de kinderen worden opgehaald, dat is een moment voor ouders en groepsleiding om informatie over het kind uit te wisselen, verwachtingen naar elkaar uit te spreken en behoeften kenbaar te maken. Die uitwisseling vinden wij heel belangrijk. In het oudercontact streven wij naar een open en respectvolle benadering van beide kanten. Voor ouders van wie de kinderen zelfstandig komen geldt dat tussentijds contact zeer op prijs wordt gesteld.

Eenmaal per jaar rond de verjaardag van het kind vindt er een oudergesprek plaats, indien ouders dit op prijs stellen. met de mentor van het kind. De mentor van het kind voert in principe de gesprekken met de ouders en is het eerste aanspreekpunt bij vragen of bijzonderheden.

Overige informatie vanuit de vestiging of het bedrijfsbureau ontvangt de ouder via het ouderportaal.

Ontwikkeling en welbevinden volgen

De behoeften van kinderen zijn heel verschillend, om inzicht te krijgen in die verschillende behoeften is het volgen van ontwikkeling en welbevinden belangrijk. Door elke dag weer goed op het kind te letten krijgen wij inzicht in hoe het kind zich ontwikkelt en hoe het zich voelt in de bso. Hiervoor gebruiken de pedagogisch medewerkers de werkinstructie observeren en rapporteren. In elk geval één maal per jaar voert de mentor individuele oudergesprekken. In dit gesprek staan de ontwikkeling en het welbevinden van het kind centraal. Het gesprek vindt plaats aan de hand van het 'Formulier oudergesprekken' dat door de mentor en de ouders (in overleg met het kind) wordt ingevuld. Wanneer tussentijds behoefte is aan een oudergesprek kan dit altijd worden afgesproken met de mentor van het kind. Bij de overgang naar een andere groep vindt er overleg plaats tussen de mentoren van de betrokken groepen.

Zorgen en problemen

De mentor zal bij zorgen en problemen zo snel mogelijk contact opnemen met de ouders om dit bespreekbaar te maken. Zonodig wordt daar de hulp van de leidinggevende of de zorgcoördinator bij ingeroepen. Zij kunnen voorafgaand aan een oudergesprek ook een observatie op de groep doen en de groepsleiding ondersteunen in hun benadering van het kind en de groep. De medewerkers volgen trainingen en krijgen coaching on the job om te kunnen signaleren en te observeren Als SKH werken we samen met de Jeugdgezondheidszorg en Jeugdhulp volgens de werkinstructies *Kinderen die opvallen* en werkinstructie zorg, met als doel een snelle signalering, begeleiding en toeleiding naar hulp bij problemen in opvoeding of ontwikkeling. Samen met de ouders wordt gezocht naar oplossingen en/ of vervolgstappen. De plaatsing van kinderen die speciale aandacht of zorg nodig hebben is beschreven in het "Werkinstructie bijplaatsing kwetsbaar kind".

Bij vermoeden van kindermishandeling worden de richtlijnen van de “Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld” gevolgd. Voor de specifieke vragen die kunnen rijzen naar aanleiding van een echtscheiding hebben we een “Protocol echtscheiding” opgesteld.

Eigenwaarde en respect

Respect hebben en tonen voor jezelf, anderen, de leefruimte is een belangrijke basis voor ieders leven. In de bso worden de kinderen gestimuleerd om op een respectvolle manier met elkaar, en de groepsleiding om te gaan en duidelijk te maken wat zij wel en niet willen. De groepsleiding heeft hierin een heel belangrijke voorbeeld- en toezichtfunctie. Ook in het kader van de seksuele ontwikkeling worden duidelijke grenzen gerespecteerd, zoals beschreven in Bijlage III Kinderen en seksualiteit.

5.3 Het ontwikkelen van sociale competenties

Het derde opvoedingsdoel: aandacht voor sociale vaardigheden als zich in een ander kunnen verplaatsen, kunnen communiceren, samenwerken, anderen helpen, conflicten hanteren en oplossen, ontwikkelen van sociale verantwoordelijkheid.

Basisgroepen

Op onze buitenschoolse opvang werken we in basisgroepen. We werken in principe met groepen van 20 kinderen, met 2 pedagogisch medewerkers. Maar ook groepen van 10 kinderen met 1 pedagogisch medewerker komen voor. Dit hangt af van de grootte van de buitenschoolse opvang en de beschikbare groepsruimten. Op de grotere bso's zijn de groepen naar leeftijd ingedeeld, de zgn. horizontale groepen.

De getalsverhouding tussen gekwalificeerde groepsleiding en aantal kinderen, de zgn. beroepskracht-kind-ratio, voldoet aan de normen zoals die in de “Regeling kwaliteit kinderopvang en peuterspeelzaal” gesteld worden. De groepsleiding wordt ondersteund door de leidinggevende en de assistent-leidinggevende. Op een aantal vestigingen is een huishoudelijk medewerkster en er zijn regelmatig stagiaires op de buitenschoolse opvang.

De eigen basisgroep vormt de veilige basis voor kinderen, daar kunnen ze na schooltijd wat eten en drinken en hun verhaal kwijt aan de vaste pedagogisch medewerkers. Maar al snel daarna zoeken de kinderen de ruimte uit waar ze willen spelen of deelnemen aan een activiteit. We werken dus met open deuren. Daarnaast biedt elke buitenschoolse opvang gezamenlijke activiteiten en nieuwe uitdagingen voor de kinderen die daar aan toe zijn. Kinderen kunnen tijdelijk, met toestemming van de ouders, op twee basisgroepen geplaatst worden. Incidentele opvang voor een extra dag of dagdeel is mogelijk.

Conform de wetgeving is het toegestaan per dag gedurende maximaal 3 uur af te wijken van de b-k-r tijdens de vakanties. Bij SKH doen we dat maximaal 1 uur voor 9.30 u, maximaal 1 uur tussen 12.30 en 15 u en maximaal 1 uur na 16.30. In de pedagogisch werkplannen wordt dit per vestiging vastgelegd

De buitenschoolse opvang als gemeenschap

Het wij-gevoel van een groep is het gevoel bij elkaar te horen, het fijn vinden er te komen. Je hoeft niet met iedereen even goede vrienden te zijn, maar iedereen hoort er op zijn manier bij.

We werken kindercentrum gericht, d.w.z.: de pedagogisch medewerkers van de verschillende groepen vormen samen een team; ze zijn met z'n allen verantwoordelijk voor de buitenschoolse opvang, ze verdelen de taken en ondersteunen elkaar waar nodig. Ze leren ook de kinderen en ouders van de andere groepen kennen. Elke medewerker heeft haar eigen specifieke inbreng en talenten. De pedagogisch medewerkers stemmen een gevarieerd dag- en weekprogramma met

elkaar af en laten daarbij de verschillende ontwikkelingsgebieden aan bod komen. Vanzelfsprekend zijn er ook bij gezamenlijke activiteiten altijd voldoende gekwalificeerde medewerkers aanwezig.

Groepsactiviteiten

Nadat de kinderen uit school komen, wordt er gezamenlijk iets gegeten en gedronken. Hiermee wordt het sociale contact tussen de kinderen bevorderd en kunnen zij even tot rust komen na een drukke schooldag. Op woensdag - en vrijdagmiddag eten de kinderen samen, ook weer een rustpunt en een moment waarop sociale vaardigheden geoefend kunnen worden: het doorgeven van brood, naar elkaar luisteren en elkaar helpen.

In de buitenschoolse opvang wordt er in schoolweken dagelijks tussen de middag gezamenlijk gegeten. In zowel school –als vakantieweken worden er groepsactiviteiten georganiseerd: uitstapjes, spelletjes, toneel, themadagen etc. Het vieren van verjaardagen van de kinderen en de groepsleiding behoort ook tot de groepsactiviteiten.

De inrichting van de groep en de aanschaf van speelgoed en andere materialen wordt met de kinderen overlegd, zo kunnen zij als groep hun stempel drukken op de uitstraling van de opvang.

Groepsopbouw en groepsruimte

De ruimtes die de vestigingen bso tot hun beschikking hebben zijn qua afmetingen afgestemd op de regels die daarvoor gelden. De ruimtes worden in overleg met de groepsleiding ingericht. De kinderen hebben daar ook een belangrijke stem in. Om aan de behoefte van de oudere kinderen tegemoet te komen wordt daar waar dat mogelijk is een eigen ruimte voor (en met) hen ingericht. Die ruimte is het domein van de groep, zij zijn ook zelf verantwoordelijk voor de inrichting. In samenspraak met de groepsleiding wordt er speelgoed en ander materiaal aangeschaft.

In alle ruimtes is het materiaal zo opgesteld dat de kinderen kunnen pakken wat zij nodig hebben om te kunnen spelen. Al het materiaal is afgestemd op de leeftijd van de kinderen in de opvang. Er zijn bso vestigingen die met leeftijdsgroepen werken, anderen kiezen voor het werken in gemengde groepen.

Samenvoegen in de vakantie

Om het activiteitenaanbod te vergroten en beter af te kunnen stemmen op de leeftijdsgroepen hebben wij de mogelijkheid om in vakanties vestigingen samen te voegen. Het uitgangspunt hierbij is dat er van elke vestiging altijd een vaste pedagogisch medewerker aanwezig is zodat er voor de kinderen altijd een bekend gezicht is. Er wordt afwisselend in grotere of kleinere groepen gewerkt. Om dit goed voor te bereiden is de groepsleiding al ruim van tevoren bezig een activiteitenplanning te maken om zodoende de vakantie tot een leuke en gezellige periode te maken.

Kinderinspraak

Voor kinderen is bso hun vrije tijd. Daarom is het belangrijk dat ze zelf leren duidelijk maken hoe ze die tijd willen besteden.

Kinderinspraak zien wij als een instrument waarmee wij goed kunnen aansluiten bij de behoeften en specifieke wensen van het individuele kind maar ook bij de behoeften van de groep. De groepsleiding moet hiervoor de kinderen serieus nemen, geduld hebben en goed kunnen uitleggen wat de bedoeling is. Kinderinspraak is een wisselwerking tussen groepsleiding en kinderen. We willen de kinderen graag in de gelegenheid stellen mee te denken en te praten over o.a.:

- De vakantieprogramma's
- De aanschaf van het speelgoed
- Het vieren van feesten
- Het voedingaanbod
- De regels

- De inrichting van de groep

Kinderparticipatie is voor alle leeftijden. Bij jongere kinderen werken we met visuele hulpmiddelen, terwijl oudere kinderen verbaal steeds beter kunnen aangeven wat zij willen.

Problemen of conflicten

De kinderen worden gestimuleerd zelf hun sociale problemen op te lossen. Wanneer kinderen daar niet in slagen of wanneer steeds hetzelfde kind als “winnaar” of “verliezer” uit de strijd komt, biedt de groepsleiding hulp. De minst weerbaren wordt de mogelijkheid aangereikt om met meer kans op succes hun behoeften en wensen kenbaar te maken. De groepsleiding leert de kinderen rekening met elkaar houden door voor te doen hoe via overleg tot overeenstemming gekomen kan worden. Kinderen kunnen zo leren voor zichzelf op te komen en daarnaast rekening te houden met anderen.

5.4 De overdracht van normen, waarden en cultuur

Het overbrengen van waarden en normen is het vierde opvoedingsdoel.

Waarden en normen van de bso

Groepsleiding, ouders en kinderen kunnen van mening verschillen over wat belangrijke dingen zijn in het leven. Dit maakt het niet eenvoudig om de kinderen eenduidige waarden en normen over te brengen.

Belangrijke waarden voor de SKH zijn respect voor elkaar, jezelf kunnen zijn, saamhorigheid, emoties kunnen uiten, samen oplossingen zoeken, elkaar helpen, belangstelling voor elkaar, erkennen van verschillen, samen spelen en samen delen. Door middel van gesprekken met de kinderen en het reageren op gebeurtenissen in de groep en in de wereld worden verschillende meningen en waarden en normen duidelijk.

De groepsleiding is zich bewust van bestaande vooroordelen bij zichzelf en bij anderen en weet wat de invloed van vooroordelen is op gedrag van mensen. De groepsleiding zal altijd proberen te reageren zodra er in een spel of gesprek vooroordelen naar voren komen.

Regels binnen de bso

Voor de kinderen is het prettig te weten waar zij aan toe zijn. Daarom zijn er groepsregels die in overleg met de kinderen zelf, tot stand gekomen zijn. Het samen opstellen van de regels zal de betrokkenheid van de kinderen bij de regels vergroten. Het moet voor de kinderen duidelijk zijn wanneer welke regels gelden en waarom dat zo is. Voor de oudere kinderen kunnen er andere regels zijn dan voor de jongere kinderen. Het is belangrijk dat het belang van de kinderen en de groepsleiding t.a.v. de regels in balans is. We proberen de kinderen ook duidelijk te maken dat er soms uitzonderingssituaties zijn, waarin bepaalde regels anders worden uitgevoerd.

Het vieren van feesten

Bij de bso worden er door het jaar heen diverse feesten gevierd: de verjaardagen van de kinderen en groepsleiding, Pasen, Kerstmis, Sinterklaas et cetera. Omdat de kinderen ook op school allerlei vieringen hebben kiezen wij ervoor niet alle feesten groots aan te pakken.

Bijlage I Fysieke veiligheid, gezondheid en voeding

Veiligheidsbeleid

De fysieke veiligheid staat bij de SKH hoog in het vaandel. Onveilige situaties worden zo spoedig mogelijk verholpen. Jaarlijks wordt er op alle vestigingen een risico-inventarisatie uitgevoerd. Daarvoor gebruiken we de digitale Risicomonitor van de Stichting Consument en Veiligheid. Wij voldoen aan alle wettelijke eisen die aan veiligheid en brandveiligheid gesteld worden.

Veiligheid versus uitdaging?

Kinderen ontwikkelen zich snel, zijn nieuwsgierig en gaan op ontdekking uit. Daarbij zien ze geen gevaar. Groepsleiding oefent veilig gedrag met de kinderen. Kinderen kunnen zich niet in een keer aan alle afspraken houden en veel herhaling is dan ook nodig. Toch kunnen we de kinderen niet altijd tegen een buil beschermen; er moeten ook uitdagingen en leermomenten zijn. Wel proberen we de risico's op letsel tot een aanvaardbaar minimum te reduceren.

Voor de bso geldt dat kinderen van 8 jaar en ouder na overleg met, en toestemming van de ouders "in de wijk" mogen spelen. Het initiatief hiertoe wordt door de groepsleiding genomen. Zij maken de inschatting of het kind deze vrijheid aankan en bespreken dit met de ouder. Als de ouders hiermee akkoord gaan, tekenen zij hiervoor een toestemmingsformulier.

Ongelukken en calamiteiten

Op elke locatie zijn er meerdere medewerkers opgeleid als bedrijfshulpverlener. De SKH biedt alle groepsleiding een basiscursus EHBO bij jonge kinderen aan, met jaarlijks een herhalingscursus. Elke locatie heeft een eigen ontruimingsplan, dat jaarlijks geoefend wordt. Er is ook een calamiteitenplan, bij calamiteiten buiten het pand.

Hygiëne- en gezondheidsbeleid

Ook onzichtbare risico's door micro-organismen, binnen- en buitenmilieu worden jaarlijks onder de loep genomen. Voor deze risico-inventarisatie gebruiken we eveneens de digitale Risicomonitor. De dagelijkse hygiëne krijgt veel aandacht. We volgen de zeer uitgebreide richtlijnen die de GGD geeft voor persoonlijke hygiëne, voeding, schoonmaken en buiten- en binnenmilieu. De map met richtlijnen van de GGD is in elke vestiging aanwezig.

Groepsleiding en kinderen wassen hun handen voor het eten en na elk toiletbezoek. De toiletten worden dagelijks schoongemaakt. Na elke maaltijd wordt er geveegd en zo nodig gedweild. De groepsleiding zorgt ervoor dat speelgoed, verkleedspullen, poppen en knuffels regelmatig schoongemaakt worden.

Ziektebeleid

Uit dezelfde richtlijnen van de GGD halen wij de richtlijnen voor het omgaan met zieke kinderen en het al dan niet weren van zieke kinderen. Ouders krijgen bij de intake zowel mondeling als schriftelijk informatie over het ziektebeleid, zodat ze er op voorbereid zijn dat hun kind opgehaald moet worden of niet kan komen in de volgende gevallen:

- Als het kind te ziek is om aan het dagprogramma mee te doen
- Als de verzorging te intensief is voor de pedagogisch medewerkers
- Als het kind de gezondheid van andere kinderen in gevaar brengt.

Medicijnverstrekking en medisch handelen

Over het toedienen van geneesmiddelen en het verrichten van medische handelingen worden heldere, schriftelijke afspraken met ouders gemaakt. De richtlijnen hiervoor en grenzen hieraan zijn vastgelegd in de werkinstructie medicijnverstrekking en medisch handelen.

Voeding- en traktatiebeleid

Gezonde en smakelijke voeding, verantwoorde versnaperingen en traktaties dragen bij tot het welzijn en welbevinden van kinderen en groepsleiding. De richtlijnen daartoe zijn vastgelegd in onze werkinstructie voeding.

Achterwacht

Op nagenoeg alle vestigingen zijn tijdens alle openingsuren twee of meer gekwalificeerde medewerkers aanwezig. Op de enkele kleine vestiging waar tijdens reguliere openingstijden, gezien de groepsgrootte en de beleidsregels omtrent inzet personeel, slechts één pedagogisch medewerker aanwezig is, geldt de achterwachtregeling. Deze regeling houdt in dat er voor die vestiging vaste afspraken zijn gemaakt met collega's of derden (bijvoorbeeld leerkrachten van de naastliggende school), die in geval van een calamiteit binnen 15 minuten aanwezig kunnen zijn op de vestiging. Specifieke afspraken per locatie zijn, indien van toepassing, vastgelegd in het pedagogisch werkplan. Daarnaast zijn de leidinggevende en/of assistent leidinggevende alle werkdagen telefonisch bereikbaar tijdens de openingsuren van de vestigingen. Ook zij kunnen binnen 15 minuten hetzij zelf aanwezig zijn, hetzij een andere collega inschakelen. Indien door vakantie, ziekte, afwezigheid of scholing dit niet haalbaar is wordt er zorg gedragen voor vervanging. De vervanging wordt gedaan door een andere leidinggevende of assistent leidinggevende van de SKH.

Bijlage II Vierogen principe bij opvang van 0 tot 4 jaar

Wat is het vierogen principe?

Het vierogen principe is eigenlijk het *vier-ogen en oren principe*, wat inhoudt dat er altijd minimaal twee volwassenen, op een of andere manier, toezicht moeten kunnen houden op kinderen van 0 tot 4 jaar. Om de veiligheid van kinderen, maar ook de kwaliteit van opvang te garanderen is het van belang dat pedagogisch medewerkers zo min mogelijk voorspelbaar lang met een kind alleen zijn. Daarbij hoeft niet letterlijk elk moment twee paar ogen op de groep te zijn. Het gaat om een situatie waarin sprake is van optimale sociale controle en transparantie, zoals zien en horen vanuit een aanliggende groep, bijvoorbeeld door “open deuren” en glaswanden. Het vierogen principe verkleint het risico ten aanzien van seksueel misbruik en het risico ten aanzien van kindermishandeling in brede zin.

Hoe geven wij vorm aan het vierogen principe?

Bij de invulling van het vierogen principe richten wij ons op de volgende aandachtsgebieden:

- Inzet van personeel
- Samenvoegen van groepen
- Transparantie op de vestiging
- Duidelijk beleid, sociale controle en open aanspreekcultuur
- Deskundigheid van personeel
- Communicatie met ouders

In deze bijlage worden de algemene uitgangspunten voor de opvang van 0 tot 4 jaar van SKH beschreven. Specifieke, locatiegebonden afspraken worden in het pedagogisch werkplan van de betreffende locatie opgenomen.

Inzet personeel

Bij de opvang is de verhouding tussen het aantal beroepskrachten en het aantal feitelijk aanwezige kinderen wettelijk bepaald, de zgn. beroepskracht-kind-ratio. Dit betekent ten minste één beroepskracht per vier kinderen in de leeftijd tot één jaar; één beroepskracht per vijf kinderen in de leeftijd van één tot twee jaar; één beroepskracht per zes kinderen in de leeftijd van twee tot drie jaar; één beroepskracht per acht kinderen in de leeftijd van drie tot vier jaar. Voor gecombineerde leeftijden is een rekentool ontwikkeld.

Daarnaast is er een wettelijke 3-uursregeling, d.w.z. het is toegestaan per dag gedurende maximaal drie uur af te wijken van de beroepskracht-kind-ratio. Dit mag voor 9.30 uur, tussen 12.30 en 15.00 uur en na 16.30 uur. Dit betekent dat er aan het begin en eind van de dag per groep één beroepskracht aanwezig is. Voor een deel van deze rustige uren aan het begin en eind van de dag worden de aanwezige kinderen in een centrale ruimte gezamenlijk opgevangen door de pedagogisch medewerkers met een z.g. vroege of late dienst. In sommige gevallen is het vanwege het welbevinden van de kinderen van belang om hen in de eigen groep op te vangen, als de tweede collega er nog niet is, of niet meer aanwezig is. Op dergelijke momenten is er nog volop inloop van brengende of halende ouders, maar ook de onderlinge sociale controle en de transparantie binnen het kindercentrum zijn dan van belang.

De aanwezigheid van stagiaires, leidinggevenden, assistent-leidinggevenden, VVE tutoren en huishoudelijk medewerkers op onze vestigingen maakt dat het heel gebruikelijk is dat anderen meekijken op de groep. Alle beroepskrachten zijn gekwalificeerd en in het bezit van een geldige Verklaring Omtrent Gedrag. Controle op en verbetering van het professioneel handelen is onderdeel

van de jaarlijkse kwaliteitscyclus van SKH.

Samenvoegen van groepen

Op dagen dat er op één of meerdere groepen een onderbezetting van kindplaatsen is, worden geregeld groepen samengevoegd. Ouders worden hierover geïnformeerd. Deze samenvoelingen kunnen alleen plaats vinden wanneer het maximum aantal kinderen voor die leeftijdsgroep en de beroepskracht-kind-ratio niet wordt overschreden en de opvang op pedagogisch verantwoorde wijze kan plaats vinden oftewel, het welbevinden van de kinderen mag niet in het gedrang komen. Op deze manier kan het gezamenlijk opvangen een hele dag duren en wordt voorkomen dat een pedagogisch medewerker gepland lang alleen staat op een groep.

Transparantie in het kindercentrum

Vanwege korte momenten dat een medewerker toch alleen staat op de groep is transparantie erg belangrijk. Op alle groepen zijn ramen naar de hal of gang en staan de deuren zo veel mogelijk open. De ramen zijn niet afgeplakt met mededelingen, posters of “werkjes”. Geplande momenten van alleen staan zijn er zo min mogelijk en alleen tijdens breng- en haaltijden, waarbij elk moment een ouder de groep kan binnen lopen.

Ook tussen de groep en de aangrenzende bad- en slaapkamers is zoveel mogelijk transparantie. Ramen blijven transparant en deuren staan open als een medewerker met een kind in een aparte ruimte is. In slaapkamers die niet op hoorafstand zijn, staat tijdens slaaptijd een babyfoon aan. Elk kwartier wordt er tijdens slaaptijd in de slaapkamers gekeken of de kinderen nog lekker liggen te slapen. Alle kinderdagverblijven en aantal peuterspeelzalen hebben een beveiligingssysteem bij de voordeur.

Duidelijk beleid, sociale controle en open aanspreekcultuur

Er mag bij de medewerkers geen misverstand zijn over welk gedrag wel en niet gewenst is. Daartoe heeft SKH duidelijke richtlijnen opgesteld, die te vinden zijn in de Gedragscode van SKH, de Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld, de werkinstructie kinderen en seksualiteit en de beroepscode van de branche kinderopvang.

In onze vestigingen is een sterke sociale controle. Behalve de naaste collega's en de overige teamleden, worden onze pedagogisch medewerkers gezien en gehoord door de leidinggevende en assistent-leidinggevende, de huishoudelijk medewerkster, de stagiaires en de VVE tutor. Men kan altijd bij elkaar binnenlopen en er wordt veel samengewerkt. Het kindercentrumgericht werken (open deurenbeleid) houdt in dat er regelmatig gezamenlijke activiteiten zijn en dat alle medewerkers van het kindercentrum zich voor alle kinderen verantwoordelijk voelen. Het kindercentrum is een gemeenschap waar niet op eilandjes gewerkt wordt, maar waar een open cultuur heerst.

Er dient een emotioneel veilige werkomgeving te zijn. Als een collega, ouder of anderszins betrokkene afwijkend gedrag vertoont wordt dit niet genegeerd. Medewerkers spreken elkaar aan en geven feedback, durven gevoelens of twijfels kenbaar te maken en zijn niet bang zijn voor de consequenties die dit met zich meebrengt. In individueel werkoverleg, teamoverleggen, functioneringsgesprekken en op overige momenten moet dit onderwerp steeds terugkomen.

Deskundigheid van personeel

Onze medewerkers zijn deskundig op het gebied van pedagogiek, ontwikkeling van kinderen, opvallend gedrag van kinderen en kindermishandeling en huiselijk geweld. Waar nodig wordt een training Feedback geven aan een heel team verplicht gesteld. De VVE&zorg coördinator van SKH is

tevens opgeleid tot aandachtfunctionaris kindermishandeling. Bij zorgelijke signalen is zij beschikbaar voor advies, observaties en toeleiding naar verdere hulp.

Communicatie met ouders

Een open en veelvuldige communicatie met ouders maakt dat er vertrouwen kan groeien en dat ook ouders zich emotioneel veilig voelen. De dagelijkse uitwisseling over het wel en wee van de kinderen vinden wij erg belangrijk. Er kunnen grote verschillen zijn tussen het leven thuis en de gang van zaken op het kindercentrum. Door steeds goed af te stemmen, kunnen ouders en pedagogisch medewerkers die verschillende leefwerelden voor de kinderen met elkaar verbinden.

Er hangen foto's van de medewerkers en het rooster is inzichtelijk voor ouders. De leidinggevende is bekend en toegankelijk. Klachten en signalen worden zo spoedig mogelijk opgepakt en met ouders besproken. De klachtenprocedure is bij ouders bekend. Signalen van ouders over medewerkers worden altijd met de betreffende medewerker besproken. Zo nodig worden hier consequenties aan verbonden en dossier over opgebouwd.

Rol oudercommissie

Als een verdere uitwerking van het vierogen principe op een vestiging nodig is, wordt deze in het pedagogisch werkplan opgenomen. De oudercommissie brengt daarop advies uit. Verder wordt de oudercommissie jaarlijks geïnformeerd over de invulling van het vierogen principe op hun locatie. De GGD controleert eveneens jaarlijks op de afspraken omtrent en de werking van het vierogen principe.

Bijlage III Kinderen en seksualiteit

Inleiding

De lichamelijke, sociaal-emotionele en seksuele ontwikkeling van kinderen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. SKH verwacht van haar medewerkers om ook met de seksuele ontwikkeling bewust om te gaan en op een pedagogische verantwoorde wijze te begeleiden. De richtlijnen in deze bijlage sluiten aan bij de beroeps- en gedragscode van SKH en de Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld.

Behoeften van kinderen en grenzen in acht nemen

Lichamelijk contact is voor de ontwikkeling van kinderen belangrijk. Dat uit zich o.a. in het knuffelen en op schoot laten zitten van jonge kinderen en een aai over de bol of arm om de schouder bij oudere kinderen. Bij het bieden van emotionele veiligheid is nabijheid erg belangrijk. Troosten van een verdrietig kind kan niet op afstand.

Als het kind initiatief neemt tot een knuffel of kus op de wang neemt de medewerker die in ontvangst, maar is zelf terughoudend daarin en zal in eerste instantie een handgebaar of aai over de bol geven. De signalen die het kind geeft, zijn daarbij het uitgangspunt. De medewerker zet de eigen professionaliteit in en vraagt zo nodig het oordeel van collega's om de signalen (behoefte) van het kind juist te interpreteren.

Of we gedrag van een kind bestempelen als een seksuele toenaderingspoging is afhankelijk van het gedrag van het kind en van onze interpretatie. Volwassenen geven soms een andere interpretatie aan het gedrag, dan de intentie van het kind is. Als een medewerker het gedrag van een kind niet gepast vindt, stopt hij/zij het gedrag. Als de medewerker het gedrag afwijkend (zorgelijk) vindt treedt de Meldcode kindermishandeling in werking.

Verzorging van kinderen

Het verschonen en omkleden van kinderen en de zindelijkheidstraining gebeurt met respect. Zowel vrouwelijke als mannelijke medewerkers voeren de verzorgende taken uit. Voor de geslachtsdelen van jongens wordt de benaming piemel(tje) of penis gebruikt en voor de geslachtsdelen van meisjes wordt het woord vagina gebruikt. Op verzoek van ouders kan desgewenst voor zowel jongen als meisje ook de term "plassertje" gebruikt worden. Voor meisjes en jongens gebruiken we verder de term anus of poepgaatje. Als kinderen zindelijk zijn lukt het soms nog niet om zelf de billen te veegen. Als er hulp nodig is dan bieden we dat.

Op de BSO kleden kinderen zich zoveel mogelijk zelf om (bijv. bij een sportactiviteit), maar als ze hulp nodig hebben wordt die gegeven. Op de sportbso zijn aparte kleedkamers voor jongens en meisjes, waar de medewerkers alleen op verzoek van de kinderen binnen komen.

Spel van kinderen

Als kinderen met water spelen, blijft minimaal een zwembroekje, onderbroekje of luier aan.

Doktertje spelen doen de meeste kinderen een of meerdere malen in hun leven. Het hoort bij de gewone nieuwsgierigheid van kinderen naar hun seksuele gevoelens. 'Doktertje spelen' mag, maar de kleren blijven aan.

Praten met kinderen

Kinderen mogen op een respectvolle manier over seksualiteit te praten. Als kinderen taal gebruiken die de medewerker niet gepast vindt, maar die het kind wel serieus bedoelt, helpt de medewerker een ander woord te kiezen. Wanneer de taal uitdagend bedoeld is, geeft de medewerker er of een serieuze draai aan of vraagt het kind te stoppen met dat taalgebruik.

We luisteren naar vragen die kinderen stellen over seksualiteit. Deze vragen kunnen serieus beantwoord worden of de medewerker kan aangeven bij het kind dat het goed is om dezelfde vraag met zijn/haar ouder(s) te bespreken.

Als een kind vragen stelt over het privéleven van de medewerker op het gebied van seksualiteit dan wordt daar niet op in gegaan. De medewerker geeft aan dat hij/zij het niet prettig vindt om over zijn seksuele leven te praten en buigt de vraag om naar een algemene vraag. Die vraag kan veelal met feiten beantwoord worden.

Ook als een kind opmerkingen maakt m.b.t. zijn of haar ouders en seksualiteit, zal de medewerker het gesprek een andere wending geven uit respect voor het privéleven van de ouder(s). Bij oudere kinderen (vanaf +/- 8 jaar) legt de medewerker uit dat hij/zij denkt dat de ouders het fijner vinden als het kind dat met de ouder bespreekt i.p.v. met de medewerker.

We vinden het belangrijk om ouders te vertellen hoe een dag verlopen is. Ook situaties die gevoelig (kunnen) liggen, worden open maar discreet besproken.

Wat kan echt niet?

Misschien ten overvloede, maar het spreekt voor zich dat seksuele handelingen en intieme relaties in de contacten met een kind onder geen beding geoorloofd zijn. Bij vermoedens hieromtrent volgt een disciplinaire maatregel. Na objectief onderzoek dat het vermoeden bevestigt, volgt direct ontslag.

Medewerkers hebben een voorbeeldfunctie. Het creëren van een erotiserende sfeer en het geven van seksueel getinte boodschappen of het maken van seksueel getinte grappen is verboden op de werkvloer.